

Alardt Pinja & Krökki Tarja

Suomi-englanti-suomi-sanasto hoitajille

Terveydenhoitaja
(AMK)

Kevät 2017

Tiivistelmä

Tekijät: Alardt Pinja & Krökki Tarja

Työn nimi: Suomi-englanti-suomi-sanasto hoitajille

Tutkintonimike: Terveystenhoitaja AMK

Asiasanat: potilasohjaus, asiakaslähtöisyys, kieli, kulttuuri, monikulttuurisuus, sanasto

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa englanninkielistä hoitotyön perussanastoa sisältävä sanasto hoitajien työn tueksi heidän kohdatessaan ja hoitaessaan vieraskielisiä asiakkaita. Tavoitteena oli saada sanastosta käytettävyydeltään ja sisällöltään sellainen, että se tukee hoitajan toimimista vieraalla kielellä tilanteessa, jossa tulkkia ei ole mahdollista saada paikalle. Sanastoa voi käyttää myös opetuskäytössä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden englannin kielen kursseilla.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Kajaanin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö on tuotteistettu opinnäytetyö. Tuotteistamisprosessiin kuuluu ongelman tai kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi, tuotteen luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely. Sanasto on rakennettu niin, että se voi toimia sisältönä sanakirjalle. Sanaston toteutuksen vaiheita olivat sanojen valinta, niiden kääntäminen toiselle kielelle, teemoittelu ja sanaston tyylittely tulostettavaan muotoon.

Opinnäytetyön tuloksena on tuote, eli suomi-englanti-suomi-sanasto. Sanat on jaoteltu sanastoon aihepiireittäin. Tämän oman otsikkonsa alta ne löytyvät aakkosellisessa järjestyksessä sekä suomi-englanti että englanti-suomi suuntaan.

Sanastoa voidaan hyödyntää englannin kielen opetuksessa ja se voidaan antaa avuksi vaihto-opiskelijoille. Sekä vaihtoon lähtevät suomalaiset opiskelijat että Suomeen tulevat ulkomaalaiset opiskelijat voivat sitä hyödyntää tukimateriaalina. Jatkokehitysideana sanasto voitaisiin testata hoitajilla ja saattaa taskusanakirjaksi tai digitaaliseksi sanakirjaksi, joka käytettävyydeltään palvelisi hoitajaa työssään.

Abstract

Authors: Alardt Pinja & Krökki Tarja

Title of the Publication: Finnish-English-Finnish Vocabulary for Nurses

Degree Title: Bachelor in Health Care, Public Health Nursing

Keywords: patient counselling, client-orientation, language, culture, multiculturalism, vocabulary

The purpose of the thesis was to plan and compile a vocabulary that would consist of basic English words needed by nurses when meeting and taking care of foreign patients. The aim was that the vocabulary, with its usability and content, would support nurses in situations when they must communicate in a foreign language and there is no possibility to have an interpreter present. The vocabulary can also be used when teaching English in nursing programs.

The commissioner of the thesis was Kajaani University of Applied Sciences (KAMK). The production process, which was the main point of the thesis, included five stages: identification of a need for development, idea generation, designing, product development, and finalising. The vocabulary was constructed so that it can provide the content for a dictionary. The stages of developing the vocabulary were choosing the words, translating them into another language, categorising, and styling the vocabulary so that it would be suitable for printing.

The result of the thesis was a product, a Finnish-English-Finnish-vocabulary. The words are divided into categories, and under those categories the words can be found in an alphabetical order both in Finnish-English and in English-Finnish.

The vocabulary can be used when teaching English, and it can be given to exchange students. As a follow-up study the product could be tested among nurses. Then it could be developed into a pocket-sized dictionary or a digital dictionary which would be usable for nurses in their work.

ALKUSANAT

Haluaisimme lämpimästi kiittää kaikkia lähimmäisiämme, jotka ovat kestäneet meitä koko opinnäytetyöprosessin ajan. Kiitos Jaana Härkönen opinnäytetyön ideasta ja kannustamisesta. Kiitokset opettajillemme Arja Oikariselle ja Maija-Liisa Punta-Saastamoi-selle antamastanne ohjauksesta prosessin aikana. Kiitokset informaatioille Juha Pyykö-selle ja Riitta-Liisa Karjalaiselle, jotka auliisti auttoivat aina tiukan paikan tullen. Kiitos Kaisa Enticknap-Seppäselle tuotteen oikoluvusta ja neuvoista. Thank you Kayla Costie and Jeasidh Hanna for your help. Kiitokset kaikille opiskelijaystäville, jotka tsemppasivat ja auttoivat tuotteen kehittälyssä. Kiitos Minna Lahdenperä ja Reeta Korhonen vertai-sena toimimisesta. Kiitos myös Kainuun soten Marjo Huovinen-Tervolle mahdollisuu-desta yhteistyöhön.

*“He kirjoittavat sen Vinci ja ääntävät Väänsh;
ulkomaalaiset kirjoittavat aina paremmin kuin
ääntävät”*

- Mark Twain

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 POTILASOHJAUS	3
3 KIELI JA KULTTUURI	5
4 MONIKULTTUURISUUS JA MAAHANMUUTTO	8
5 SANASTON KÄYTETTÄVYYS	11
5.1 Käyttäjäystävällisyys	11
5.2 Selkokieliyys	12
6 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMA.....	13
7 TUOTTEISTETTU OPINNÄYTETYÖ	14
7.1 Tuotteistamisprosessi.....	14
7.2 Tiedonhaun prosessi.....	16
8 SANASTON TOTEUTUS	18
8.1 Sanojen valinta.....	18
8.1.1 Small Talk	19
8.1.2 Ruokailu ja allergiat	20
8.1.3 Päivittäiset toiminnot	21
8.1.4 Kivun, oireiden ja olotilan selvittäminen	22
8.1.5 Välineitä	22
8.1.6 Sairauksia ja oireita	22
8.1.7 Taustatiedot ja potilasohjaus	23
8.1.8 Opiskelijan ohjaus	23
8.1.9 Lyhenteet ja ammattislangi	23
8.2 Käännöstyö	25
8.3 Arviointi	26
9 POHDINTA	28
9.1 Luotettavuus	29
9.2 Eettisyys.....	30
9.3 Ammatillinen kehittyminen.....	30
9.4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	32

10 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET33

LÄHTEET.....35

LIITTEET

1 JOHDANTO

Sanomalehdet ovat kirjoittaneet parin viime vuoden aikana paljon maahanmuuton kiihtymisestä ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta. Näiden mediasta saatujen tietojen varjolla aiheen rajausta vaiheessa voitiin todeta, että maahanmuutto ja monikulttuurisuus ovat lisääntyneet Suomessa. Valtakunnallisella tasolla vuonna 2015 ulkomaalaistaustaisia oli Suomen väestöstä 6,2% (Maahanmuuttajat väestössä 2016). Kainuun väestörakenteesta 2,6% koostuu ulkomaalaistaustaisista (Visualisointi maakunnittain 2016). Kajaanissa ulkomaalaistaustaisia on 3,3% (Visualisointi kunnittain 2016).

Terveystieteiden tutkimus heijastaa yhteiskunnan tilannetta, koska terveydenhuollossa tehdään työtä ihmisten, eli väestön kanssa (Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa 2005, 21). Sisäministeriön laatiman maahanmuuton tilannekatsauksen (1/2017) mukaan, Suomessa ja EU:n alueella on valmisteltu useita lainsäädäntömuutoksia, jotka edistäisivät työperäistä maahanmuuttoa. Hoitoalalla ammattisanaston käyttö vieras kielellä tulisi näistä syistä lisääntymään. Hoitoalalle tullaan saamaan ulkomaalaistaustaisia sekä asiakkaiksi että työkavereiksi. Siksi siis apuvälineidenkin tarve on kasvanut. Opinnäytetyön tuotteena oleva suomi-englanti-suomi-sanasto tulee todelliseen tarpeeseen.

Opinnäytetyön aihe valikoitui ammattikorkeakoulussa ja harjoittelupaikoissa heränneen huomion pohjalta siitä, ettei käyttäjäystävällistä englannin kielen sanastoa löydy. Tietyille työkentille on tehty kohdennettuja sanastoja, ja niitä jonkin verran löytyy verkosta. Kaikille osastoille sopivaa käyttäjäystävällistä hoitotyön sanastoa englannin kielelle ei tällä hetkellä ole. Muutamia opinnäytetöitä on tehty lähivuosina, ja niitä tarkastellessa tehtiin huomioita kielen oikeellisuudesta ja suppeasta rajauksesta.

Opinnäytetyö on tuotteistettu opinnäytetyö, jonka tuloksena on tuote, eli suomi-englanti-suomi-sanasto. Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa sanasto tueksi hoitajan työhön. Tavoitteena on saada sanastosta käytettävyydeltään ja sisällöllisesti hoitajan työtä tukeva, erityisesti tilanteissa, joihin tulkkausta ei pystytä järjestämään.

Opinnäytetyön toimeksiantajana on toiminut Kajaanin ammattikorkeakoulu. Sanastoa voidaan käyttää hoitotyön koulutusohjelmien englannin kielen kursseilla ja se voidaan antaa vaihtoon lähteville opiskelijoille tukimateriaaliksi. Se voidaan antaa myös Suomeen vaihtoon tuleville kansainvälisille vaihto-opiskelijoille sekä heidän työelämäohjaajilleen tukisanastoksi ohjaamisprosesseihin. Tulevina vuosina Kajaanin ammattikorkeakoulussa pystytään jatkojalostamaan tätä tuotetta eteenpäin uusina opinnäytteinä.

Opinnäytetyöprosessi ja aihe tukivat ammatillista kasvuamme monen eri osaamisalueen osalta; kansainvälisyysosaaminen, asiakaslähtöisyys sekä tärkeimpänä ohjaus- ja opetusosaaminen. Olemme valmistaneet itseämme kohtaamaan eri kielisiä potilaita, mikä vahvisti ohjaus- ja opetusosaamista eri kielellä. Asiakaslähtöisyyden osaaminen vahvistui, kun kielitaito vahvistui prosessin aikana. Asiakkaat ja potilaat tulevat paremmin ymmärretyksi, kun hoitajan kielitaito on ajan tasalla. Asiakaslähtöisyyden osaaminen vahvistui myös sanaston keräämisen myötä. Sen aikana meidän oli mietittävä tarkkaan potilaan ohjaustilanteita, jotta pystyimme keräämään juuri sen sanaston millä tilanteet saadaan hoidettua.

Valmis sanasto on käyttökelpoinen jo sellaisenaan, mutta käyttäjäystävälliseksi sitä ei voi vielä väittää ulkomuotonsa takia. Sanasto on tulostettavissa heti käyttöön, mutta hoitopuvun taskuun se ei sujahda yhtä helposti kuin näppärä taskusanakirja. Sanasto toimii sellaisenaan hoitoalalla englannin kielen opetuksessa tukimateriaalina. Sanastolla on täysi potentiaali auttaa hoitajia harjoittamaan kansainvälisyysosaamistaan. Kun sanasto tulee tutuksi jo opintojen aikana, niin siihen on helppo palata tarpeen tullen työelämässä.

2 POTILASOHJAUS

Potilasohjaus on hoitotyössä tärkeä auttamismenetelmä. Se on yksi hoitotyön keskeisimpiä osa-alueita. Potilasohjauksen toimintaedellytykset koostuvat hoitohenkilöstön potilasohjausvalmiuksista, toimintamahdollisuuksista ja itse ohjauksen toteutuksesta. (Lipponen 2014, 17–18, 44.) Potilasohjauksen ollessa niin suuri osa hoitotyötä, myös asiakkaan kieli ja kulttuuri on otettava huomioon ohjauksessa. Näistä käsitteistä tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kun potilas ja asiantuntija kohtaavat onnistuneesti, kaikki hyötyvät siitä. Hyvä ohjaus lisää potilaan terveempiä ja täysipainoisempia elinpäiviä. Riittävä tiedonanto ja kohtaaminen yksilönä lisäävät potilaan tyytyväisyyttä. Tyytyväisyys taas vähentää ”turhia” yhteydenottoja eikä näin resursseja mene hukkaan. Positiiviset ohjaukokemukset vaikuttavat myönteisesti potilaan hoitoon sitoutumiseen ja hoitajan työmotivaatioon. Työkykyisestä ja hyvinvoivasta ihmisestä hyötyvät sekä yksittäiset organisaatiot että koko yhteiskunta. (Sukula 2002, 23.) Onnistuneen kohtaamisen takaamiseksi molempien osapuolien on tultava ymmärretyksi. Pyrimme sanaston avulla auttamaan niitä tilanteita, joissa yhteinen kieli on kateissa. Halutaan päästä tilanteeseen, jossa potilas on tyytyväinen saamaansa ohjaukseen ja hänet on kohdattu hänen lähtökohtansa huomioiden.

Asiakaslähtöisyys on suurimpia arvoja, joita tavoitellaan hoitotyössä. Asiakkaan tarpeet ja toiveet on otettava huomioon hänen hoitoaan suunnitellessa yhteistyössä hänen kanssaan. Potilaalla on tarve tulla huomioiduksi ja hoidetuksi omista lähtökohdistaan ja tilanteestaan käsin (Sukula 2002, 13). Sosiaali- ja terveystieteiden asiakaslähtöisyys tarkoittaa sitä, miten palveluiden tarjonta kohtaa asiakkaan tarpeet palvelutilanteessa. Se on toiminnan tärkeä arvo, joka perustuu ihmisarvoisuuteen. Palvelutoiminnan tulisi olla vastavuoroista asiakkaan ollessa yhdenvertainen työntekijän kanssa, koska asiakas on oman elämänsä asiantuntija. (Virtanen, Suoheimo, Lamminmäki, Ahonen & Suokas 2011, 15–19.) Onnistuneen ja vastavuoroisen palvelutoiminnan takaamiseksi asiakkaan ymmärrettävyys ja toisaalta hoitajan ymmärrettävyys ovat tärkeitä elementtejä. Kieli ja kulttuuri ovat suuressa roolissa näissä vuorovaikutuksellisissa tilanteissa. Asiakkaan kulttuurin tuntemus ja hänen kulttuurinsa kunnioittaminen ovat osa asiakaslähtöistä hoitotyötä.

Potilaslakiin on kirjattu, että potilaalla on oikeus saada hoitoa omalla äidinkielellään ja jos hoitaja ei osaa potilaan käyttämää kieltä, on hankittava tulkkaus (L 17.8.1992/785, 3§). Aina ei kuitenkaan tulkkia ole mahdollista saada paikalle tai edes puhelimen päähän esi-

merkiksi akuutissa tilanteessa. Tuolloin on tärkeää saada asiat hoidettua niin, että molemmat tulevat ymmärretyksi ja asiat hoidettua. Näissä tilanteissa tulee ottaa huomioon kielen ja kulttuurin vaikutus viestintään. Sosiaalihuoltolaissa säädetään, että asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota ratkaisuihin ja toimintatapoihin, jotka parhaiten turvaavat kielellisen, kulttuurisen sekä uskonnollisen taustan huomioimisen (L 30.12.2014/1301, 4§). Terveystieteiden ammattihenkilöistä säädetään laissa, että heillä tulee olla riittävä kielitaito tehtäviensä hoitoon (L 28.6.1994/559, 18a§). Tällä tarkoitetaan Suomen virallisten kielten, suomen kielen ja ruotsin kielen osaamista. Suomen viralliset kielet määritellään kielilaissa (L 6.6.2003/43, 1§). Ammattikorkeakouluista tehdyssä valtioneuvoston asetuksessa määritellään ammattikorkeakoulututkintoon valmistuvan opiskelijan kielitaito. Asetuksessa on molempien kansalliskielten osaamisen lisänä yhden tai kahden vieraan kielen suullinen ja kirjallinen taito, joka on tarpeellinen ammatin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta. (A 1.1.2015/1129, 7§.) Ammattikorkeakoulutasoisia tutkintoja hoitoalalla on useita. Ammattikorkeakoululaissa määritellyt vaatimukset koskevat kaikkia näitä tutkintoja. Lakeja tarkastellessa voidaan todeta, että riittävä kielitaito on tärkeää hoitotyössä. Se on vaatimus, joka tulee jokaisen hoitajan täyttää. Tällä hetkellä Suomessa noudatetaan lain asettamia määräyksiä potilaan oikeuksista hankkimalla tilanteisiin tulkkaus. Tämä tapahtuu meidän kokemuksen mukaan Kainuussa yleensä puhelintulkkauksella.

3 KIELI JA KULTTUURI

Kieli ja kulttuuri olivat keskeisessä roolissa sanastoa kootessa. Kielestä näkyy puhujan tai kirjoittajan kulttuuri, vaikka sitä yrittäisi häivyttää. Kieli ja kulttuuri kulkevat käsi kädessä ja siksi niiden väliseen suhteeseen kiinnitettiin paljon huomiota opinnäytetyöprosessin aikana.

Marcus Tullius Cicero (106–43 eaa.), roomalainen filosofi ja kirjailija, käänsi aikanaan kreikan kielestä kirjallisuutta latinankielelle. Hän kirjoitti paljon myös omaa tuotantoa ja oli aikansa suuri ajattelija (Clayton 2017.) Hän teoksessaan *Keskusteluja Tusculumissa* kirjoittaa: *”But philosophy is the culture of the soul.”* (Peabody 1886, 96). Se on ensimmäinen kerta, kun sanaa kulttuuri käytettiin Rooman aikaan tässä uudessa merkityksessä. Aiemmin sitä käytettiin kuvaamaan agrikulttuuria ja viljelyä. Ciceron uusi tapa nimetä filosofiaa mielen kulttuuriksi, eli mielen viljelyksi, aloitti suunnan, johon ollaan päästy nyt. (Schoenmakers 2012, 9–10; Peabody 1886.)

Kulttuuri-sana ja sen alkuperäinen määritelmä tulee latinan sanasta *colere*, joka tarkoittaa kiinteää asumista ja siihen liittyviä käytäntöjä, esimerkiksi maanviljelyä. Edelleen kulttuuri on jossain määrin pysyvää, sukupolvelta toiselle siirtyvää. Se muuntuu aina siirtyessään pitäen alkuperäisen runkonsa. Länsimaisessa kielessä kulttuuri nähdään tieteinä ja taiteina ja niiden ympärille syntyvinä instituutioina. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 11.)

Ensimmäisen vaikutuksellisen kulttuurin määritelmän teki Edward Tylor, vuonna 1871. Hänen mukaansa kulttuuri on mutkikas kokonaisuus. Kulttuuri pitää sisällään tiedon, taiteen, uskomukset, moraalit, lait, tavat ja muut taidot ja ominaisuudet, joiden avulla ihminen kuuluu yhteiskuntaansa. Muut tutkijat ovat myöhemmin epäilleet Tylorin määritelmän olevan liian laaja. Heidän näkemyksestään Tylor on nivonut liikaa asioita yhden määritelmän alle. (Prinz 2011; Tylor 1920, 1.) Tylor puhuu samassa yhteydessä kulttuurista ja sivilisaatiosta, joten tästä johtuen hänen määritelmänsä on laajempi.

Antropologiassa kulttuurin käsite pitää sisällään näkyviä ja näkymättömiä elementtejä. Näkyvät elementit ovat ruokailutavat, tapakulttuuri ja pukeutuminen. Näkymättömät ovat moraali, arvot, uskonto ja ihanteet. Antropologiassa kulttuuri-käsitettä on käytetty myös termien ”kansat” ja ”yhteisöt” synonyymeinä. Silloin kulttuurilla tarkoitetaan tiettyä ryhmää, joka jakaa yhtenäiset arvot ja tavat. Kulttuurin käsitteen määrittely ja termin käyttäminen

on vaihdellut ajallisesti. Kulttuurin käsitettä voi siis tarkastella kahdella eri tavalla, perinteisesti ja postmodernisti. Perinteinen tapa näkee kulttuurin tapojen, käyttäytymisen, arvojen ja esineiden summana. Postmoderni tapa näkee kulttuurin merkityksien tuottamisena ja merkityksellisenä toimintana kulttuurin esineellistämisen sijaan. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 12–13.) Tylorin *sivilisaatio* ja antropologian *kansa* ja *yhteisö* termit käsittelevät kulttuuria samalta kannalta.

Kulttuurin tutkimisen pioneeri Edward T. Hall korostaa sitä, että kulttuuri liittyy jokapäiväiseen elämään. Viestinnän avulla opitaan kulttuuria ja sen avulla kulttuuria myös muokataan ja ylläpidetään. Tavot, tottumukset ja päivittäiset toiminnot tekevät ryhmien uniikin identiteetin. Kulttuuriin kuuluvat myös arvot ja asenteet, jotka heijastuvat näihin toimintoihin, kieli mukaan lukien. Viestien sisältö saattaa eri kulttuurista tulevalle olla todella erilainen kuin se, miksi se alun perin on tarkoitettu. Tämä tulee huomioida sekä verbaalisessa että non-verbaalisessa viestinnässä. Katsekontaktin luominen tai sen välttäminen antaa eri kuvan eri kulttuureissa. Myös jotkut sanat sisältävät toisistaan poikkeavia merkityksiä kulttuurista riippuen. (Salo-Lee 1995, 5.) Sanaston kerääminen keskittyy verbaaliseen viestintään. Non-verbaalinen viestintä on suuri osa potilasohjausta. Vuorovaikutuksellisista keinoista aktiivinen kuuntelu ja myönteinen ilmapiiri ovat keskeisiä. Aktiivisen kuuntelun tarkoituksena on viestiä asiakkaalle hyväksyntää ja kannustusta. Kuuntelija välittää viestejä ilmeillään, eleillään, liikkeillään ja sanoillaan. (Poskiparta 2002, 29.)

Mikko Saari (2006) on kielikylypyopetusta käsittelevässä väitöskirjassaan käsitellyt kieltä ja kulttuuria. Hänen kokoavat ajatuksensa aiheesta elävöittävät kielen ja kulttuurin käsitteitä. Tämän takia hänen ajatuksiaan on koottu käsitteiden määrittelyn yhteyteen.

”Kieli on ihmiselämässä sekä työkalu, tuottaja ja tuote” (Saari 2006, 47). Kieli on kommunikaation väline arkielämässä. Kielen avulla tehdään kokemusmaailmasta konkreettista. Kieli perustuu historian aikana kokemusten kautta tehtyihin yhteisiin sopimuksiin. Kielen avulla tunnistetaan sana, mutta myös tiedetään tarina sanan takana. (Saari 2006, 23–25.) Käsitteistä tulee konkreettista kielen avulla. Käsitteet muokkaavat ihmisen näkemystä itsestään verrattuna hänen ympäristöönsä. Kieli ja kulttuuri ovat erottamattomat, kieli luo kulttuuria ja toisin päin. (Saari 2006, 89.)

”Sanat ja niiden merkitykset perustuvat kulttuuriseen sopimukseen. Kielellä on pragmaattinen merkitys ihmisten välisten suhteiden selkiyttäjänä ja toiminnan osoittajana” (Saari 2006, 47). Pragmatismi on filosofiaan liittyvä suuntaus, joka pitää tiedon päämääränä ja edellytyksenä toimintaa. Pragmatismista juonnettu sana pragmaattinen viittaa käytännönläheisyyteen. (Pragmatismi 2017.) Saaren näkemyksen kielen ja kulttuurin yhteydestä

tuovat esille juuri ne asiat, jotka on ollut pakko ottaa huomioon sanastoa kerätessä. Niin kuin Saari toteaa, kieli on kulttuurin luomaa, mutta kulttuuri on myös luonut uutta kieltä.

Kulttuuri on monimutkainen kokonaisuus, joka pitää sisällään tiedon, uskomukset, taiteen, moraalin, lait, tavat ja kaikki muut taidot ja tottumukset, jotka ihminen on sisäistänyt ollakseen osa yhteisöään. Kulttuuri antaa tavan, jolla ihminen voi käyttäytyä sekä hahmottaa ja arvioida maailmaansa. Kulttuuri antaa suuntaviivat, miten ihminen voi määrittää arvonsa, uskomuksensa ja tapansa. Arvot ovat universaaleja, mutta niiden merkitykset muuttuvat eri kulttuureissa. (Berhanu 2011, 35.)

”Ihminen omaksuu inhimillisen toiminnan välityksellä tapoja, lakeja, uskomuksia, näkemyksiä, vakaumuksia, tietoja sekä taitoja. Nämä yhdessä muodostavat kulttuurin” (Saari 2006, 126). Sekä Berhanu että Saari nostavat samat asiat kulttuurin perustuksiksi. Molempien näkemyksen mukaan kulttuuri ohjaa ihmistä omaksumaan ympäristöstään tavat ja uskomukset, joiden avulla hän integroituu ympäristöönsä. Heidän molempien mukaan nämä tekevät kulttuurin.

Ihmiset, jotka oletettavasti tulevat käyttämään englantia omaa hoitoaan koskevissa tilanteissa, tulevat hyvin monesta eri kulttuurista. Tämän takia kulttuurin vaikutusten minimointi sanastoon nousi erityiseen asemaan. Toisaalta selkokielisyys on myös erittäin tärkeää, koska Suomen väestön ulkomaalaistaustaisista suuri osa ei puhu englannin kieltä äidinkielenään. Ei voida olettaa, että englannin kieltä käyttävät osaavat kieltä yhtä laajakirjoisesti tai kieliopillisesti oikein kuin äidinkielenään sitä puhuvat.

Englanti on niin sanottu *lingua franca* eli yleiskieli, jolla on äidinkielisiä puhujia, mutta myös muun kieliset yleisesti osaavat sitä puhua. Puhujamäärä kasvaa jatkuvasti, koska koko ajan sitä äidinkielenään puhuvat lisääntyvät ja sitä opetellaan maailmanlaajuisesti koko ajan lisää. Englanti on vahva kieli, mutta siinä alkaa olla alueellisesti suuria eroja. Sitä puhutaan äidinkielenä, opetellaan koulussa ja opitaan lapsesta saakka toisena kielenä. (Hiidenmaa 2003, 57.) Tässä opinnäytetyössä englannin kieltä lähestyttiin sekä suomenkielisen että vieraskielisen käyttäjän näkökulmista. Sanaston kääntäminen englanti-suomi-muotoon ei siksi jäänyt pelkäksi sanojen järjestyksen vaihtamiseksi, vaan suomenkielisten sanojen muotoa tarkistettiin.

4 MONIKULTTUURISUUS JA MAAHANMUUTTO

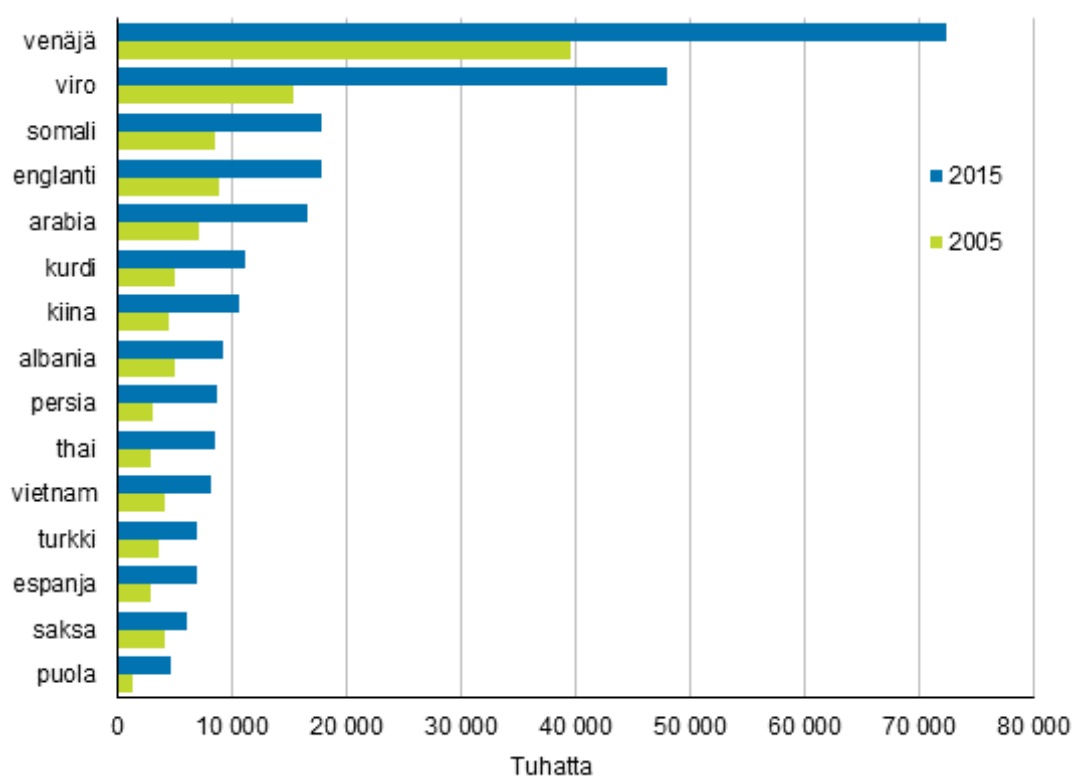
Monikulttuurisuus perinteisesti tarkoittaa sitä, kun kulttuuritaustaltaan erilaiset, mutta rakenteellisesti samanlaiset ryhmittymät ovat samassa paikassa. Tätä perinteistä käsitystä on kritisoitu, koska se antaa kuvan, että kulttuurit ovat ”omissa laatikoissaan”. Nämä laatikot määrittävät siihen kulttuuriin kuuluville tavat ja arvot valmiiksi, yksilöllisyyttä huomioidaan ottamatta. Monikulttuurisuuden käsitteestä on käytetty useita merkityksiä menneiden vuosikymmenten aikana. Se on nähty maailmanlaajuisena ilmiönä, jossa erilaiset kulttuuriryhmittymät ovat ominaan omilla alueillaan. Se on myös nähty etnisten ryhmien rinnakkaiselona samalla alueella (esim. suomenruotsalaiset). Monikulttuurisuudella on myös tarkoitettu valtion ajamaa poliittista kantaa pitää yllä tiettyjä tapoja. Tämä viimeinen taperoaa muista siinä, että sillä haetaan yhteiskunnallista ihannetilaa (esim. Kanadan valtion monikulttuurisuuspolitiikka). Kaksi aiempaa vain toteavat monikulttuurisuuden tietyn yhteiskunnan olotilana. 90-luvulla yleistyi käsitys siitä, että monikulttuurinen yhteiskunta on monimuotoisten identiteetteihin perustuva yhteiskuntamuoto. Tässä tapauksessa ei ole tärkeää, mitä kulttuuripiirteitä kenestäkin nousee esille, vaan se, miten ryhmänmuodotuksessa ihmiset käyttävät luokittelukriteerejä ja miten kukakin valitsee ryhmittymänsä. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 13–15.)

Maahanmuutto ja maahanmuuttaja ovat molemmat uudissanoja. Maahanmuuttaja on sana korvannut sanan ”siirtolainen”, joka viittaa työperäiseen maahanmuuttoon. Maahanmuuttaja on terminä laajempi, ja se pitää sisällään kaikista eri syistä muuttaneet. (Martikainen ym. 2006, 25.) Suomessa maahanmuutto on lisääntynyt. Suomi alkaa olla väestörakenteeltaan moninaisempi kuin koskaan ennen. Monikulttuurisuus ja etnisyys ovat kasvaneet Suomessa ja muualla maailmassa. Vaikka Suomen tilanne ei vedä vielä vertoja eurooppalaiseen mittakaavaan verraten, se näkyy jo useimpien paikkakuntien arjessa. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 9–10.)

”Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Heille, joille annetaan kansainvälistä suojelua, myönnetään oleskelulupa.” (Turvapaikka 2017.) Maahanmuuttaja ja turvapaikanhakija eroavat toisistaan sillä, että he ovat tulleet toiseen maahan eri syistä. Turvapaikanhakija pakenee omasta maastaan sotaa, kriisiä, vainoa tai muuta henkeä uhkaavaa syytä. Maahanmuuttaja muuttaa toiseen maahan omasta tahdostaan ja erilaisista syistä. Näitä syitä voi olla työ, avioliitto tai opiskelu ja sen jälkeinen työllistyminen.

Opinnäytetyön ilmiö keskittyy monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttoon. Turvapaikanhakijoita on paljon, ja se näkyy myös terveydenhuollossa. Yhteistä kieltä ei välttämättä löydy. Hallitsemalla englannin kielen perussanaston, voi näissä tilanteissa päästä alkuun. Opinnäytetyön tuotoksena syntyneen sanaston on tarkoitus tukea tilanteita, joissa tulkkipalvelut ovat epätarkoituksenmukaisia tai niitä ei ole saatavilla. Sanaston tarkoitus on tukea hoitajien englannin kielen taidon kehittymistä ja ylläpitoa jo opiskeluaikana. Sanasto tukee opiskelijoiden kansainvälistymistä rohkaisemalla vaihtoon lähtemistä sekä vieraan kielen käyttämistä toimimalla vuorovaikutusta tukevana apuvälineenä.

Vuonna 1980 vieraskielisten osuus väestöstä on ollut 0,2 % ja vuonna 2015 vieraskielisiä on 6 % väestöstä (Väestö kielen mukaan 1980 - 2015 2015.). Ikäluokkia tarkasteltaessa voidaan todeta suurimpien ikäryhmien olevan nuoria aikuisia ja aikuisia (20–49-vuotiaita) (Suomen kansalaisuuden saaneiden... 2015.). Näitä lukuja tarkasteltaessa voidaan tehdä päätelmiä siitä, millainen sanaston tulisi olla. Monikulttuurisuus on lisääntyvä trendi Suomessa ja maahanmuutto on kiihtynyt viime vuosina kovasti. Vieraskielisten käyttämien kielten jakautuminen näkyy kuviossa 1. Kuviosta näkee, että englanninkieltä äidinkielenään puhuvia on neljänneksi eniten Suomen väestön vieraskielisistä.

Kuvio 1. Suomen vieraskielisten käyttämät kielet (Suurimmat vieraskieliset ryhmät 2005 ja 2015 2015.)

Suomen sisäministeriön mukaan turvapaikanhakijoiden määrät ovat vaihdelleet 2000-luvulla 1 500 - 6 000 henkilön välillä vuodessa. Vuonna 2014 Suomeen saapui 3651 turvapaikanhakijaa. Vuotta myöhemmin hakijoita tuli 32 476 henkilöä. Vaikka Suomi ei sosiaali- ja työllisyystilanteen tai muiden syiden takia ole sen houkuttelevampi kuin muutkaan Euroopan maat, Suomi mielletään turvalliseksi. Syyt Suomeen tuloon ovat moninaisia ja riippuvaisia saapuvien tiedoista ja matkustusreiteistä. Perimmäinen syy jokaisen tulijan kohdalla löytyy aina lähtömaan ja kauttakulkumaiden tilanteesta. (Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan 2016.) Näitä maita on ollut vuonna 2016 muun muassa Irak, Afganistan, Somalia, Syyria ja Iran (Turvapaikka 2017). Maahanmuuttoviraston tilastoista nähdään turvapaikkaa hakeneiden kansallisuus jakauma. Vuonna 2016 jätetyistä turvapaikanhakijoista suurin osa on ollut Irakin kansalaisia (57,3 %). Irakin kansalaisia on määrällisesti ollut 16 308, heistä 2 977 henkilöä on saanut myönteisen päätöksen ja oleskeluluvan. (Turvapaikka 2017.)

5 SANASTON KÄYTETTÄVYYS

Tässä opinnäytetyössä sanastolla tarkoitetaan sekä suomi-englanti että englanti-suomi sana- ja fraasilistaa. Sanaston käytettävyyteen ei löydy tutkittua, näyttöön perustuvaa tietoa. Käytettävyys riippuu käyttäjästä, siksi perehdyimme laajasti aiemmin opinnäytetöihin tehtyihin sanastoihin. Näitä töitä tarkastellessa teimme huomioita monista asioista. Näitä olivat toimivat ratkaisut ja toisaalta asiat, joita haluttiin tehdä toisin. Yleisesti tuotteen käytettävyyttä on tutkittu. Käytettävyytutkija Jakob Nielsenin määritelmän mukaan käytettävyys on sitä, kuinka helppo ja miellyttävä tuotetta on käyttää. Hän jakaa käytettävyyden viiteen elementtiin. Nämä elementit ovat opittavuus, tehokkuus, muistettavuus, virheettömyys ja miellyttävyys. Tuotteen tulisi olla helppokäyttöinen niin, että sen käyttö on helppoa ja myös muistaa tulevaisuudessa. Käytettävyys koetaan tärkeäksi, koska jos tuotetta on vaikea käyttää, kuluttaja ei ole siihen tyytyväinen. (Nielsen 2012). Tässä opinnäytetyössä käytetään mieluummin termiä ”käyttäjä”, termin ”kuluttaja” sijaan. Käytettävyys on sitä, miten käyttäjä onnistuu pääsemään tavoitteisiinsa tehokkaasti tuotetta käyttämällä (ISO 9241-11 1988).

5.1 Käyttäjäystävällisyys

Käyttäjäystävällisyys on käytettävyyden synonyymi. Tässä opinnäytetyössä käyttäjäystävällisyydellä tarkoitetaan tuotteen, eli sanaston, käytettävyyteen liittyviä ominaisuuksia, jotka tekevät sanastosta miellyttävän käyttää. Sanaston käytettävyyden havainnointia tehtiin seuraavia töitä tarkastellessaan.

Leena Rautakorven ja Kati Åströmin (2007) ”Jag är här för dig”, selkokielineen suomi-ruotsi-sanasto dementia-ryhmäkodin arkea helpottamaan on opinnäytetyönä valmistunut sanasto ruotsin kielellä. Sanasto on jatkjalostettu Katja Ranteen, Leena Rautakorven ja Tiina Sainion toimesta (2008) yhteistyökumppaneiden avulla sanakirjaksi (Rautakorpi, Ranne & Sainio 2012, 2–3). Folktinget toimittaa sanakirjaa internetissä ja sen voi ladata pdf-muodossa itselle ilmaiseksi tai tilata sanakirjan painettuna itselleen (Folktinget 2017). Sanakirja on sopivan kokoinen ja se sujahtaa hoitopuvun taskuun vaivattomasti. Tämä ominaisuus kannattaa ottaa huomioon, jos sanasto viedään sanakirjaksi. Valmista tuotosta tutkiessa huomattiin, että kierresidonta ja kokonaiselle aukeamalle asetetut fraasit ja niiden käännökset ovat hiukan hankalasti löydettävissä, ja silmä hyppää helposti väärälle riville. Sanojen ja fraasien teemoittelu oli toimiva.

Englanninkielinen esimerkki on Maija Sepän ja Pauliina Ollilaisen (2013) opinnäytetyö Suomi-englanti-suomi taskusanakirja gastroenterologisen osaston sairaanhoitajille. Opinnäytetöissä aihe on rajattu niin, että sanasto on suunnattu tietylle yksikölle tai osastolle. Näissä molemmissa opinnäytetöissä sanastosta näkee, mihin yksikköön sanasto on tehty. Sen vuoksi sanaston käyttäminen missä tahansa muussa yksikössä ei välttämättä onnistu alalle ominaisten sanojen puuttuessa.

5.2 Selkokieliisyys

Englanninkielinen selkokieli (plain language) on kieleltään, rakenteeltaan ja muodoltaan niin selkeää, että kohderyhmä voi helposti löytää mitä tarvitsee, ymmärtää mitä löytää ja pystyy hyödyntämään saamaansa tietoa (What is plain language? 2016). Suomen kielen muotona selkokieli on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleis-kieltä, esimerkiksi monet kehitysvammaiset henkilöt kuuluvat tähän kohderyhmään (Selkokieli 2015). Kielessä kuin kielessä sama asia voidaan ilmaista käyttämällä monia erilaisia sanallisia ilmaisuja. Tämä otettiin huomioon sanojen valinnassa ja käännoistyössä. Erityisesti valittiin selkokieliset vastikkeet eri sanoille sanaston siinä osuudessa, mikä on suunnattu potilas/asiakas – hoitaja -välisiin tilanteisiin.

6 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMA

Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa englanninkielistä hoitotyön perus-sanastoa sisältävä sanasto hoitajien työn tueksi heidän kohdatessaan ja hoitaessaan vieraskielisiä asiakkaita.

Opinnäytetyön tavoitteena on saada sanastosta käytettävyydeltään ja sisällöltään sellainen, että se tukee hoitajan toimimista vieraalla kielellä tilanteessa, jossa tulkkia ei ole mahdollista saada paikalle.

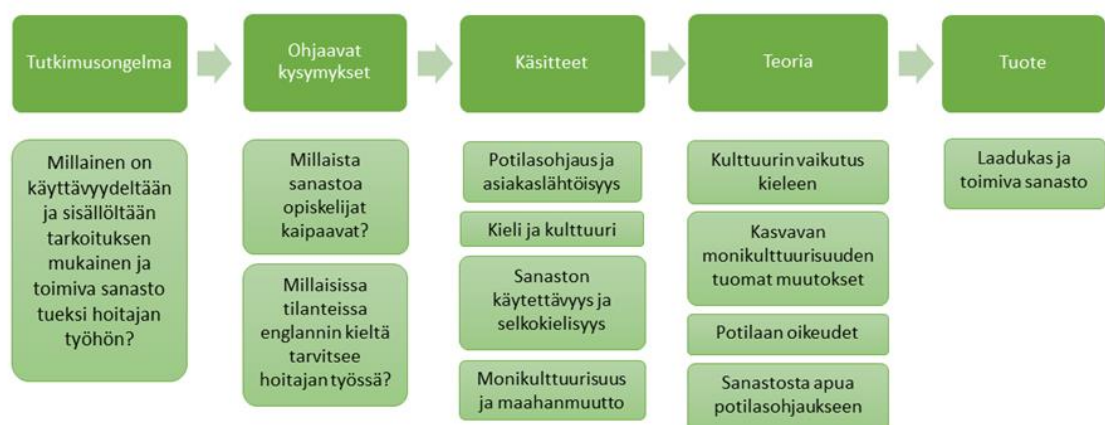
Sanastoa voi käyttää opetuskäytössä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden englannin kielen kursseilla. Kuviossa 2 kuvataan koko opinnäytetyön viitekehystä, johon on kuvattu opinnäytetyön tutkimusongelmaa, ohjaavia kysymyksiä, käsitteitä, teoriataustaa ja valmista tuotetta.

Tutkimusongelma tässä opinnäytetyössä on:

1. Millainen on käytettävyydeltään ja sisällöltään tarkoituksenmukainen ja toimiva sanasto tueksi hoitajan työhön?

Opinnäytetyötä ohjaavia kysymyksiä ovat:

1. Millaista sanastoa opiskelijat kaipaavat harjoittelukentilleen?
2. Millaisissa tilanteissa englannin kieltä tarvitsee hoitajan työssä?

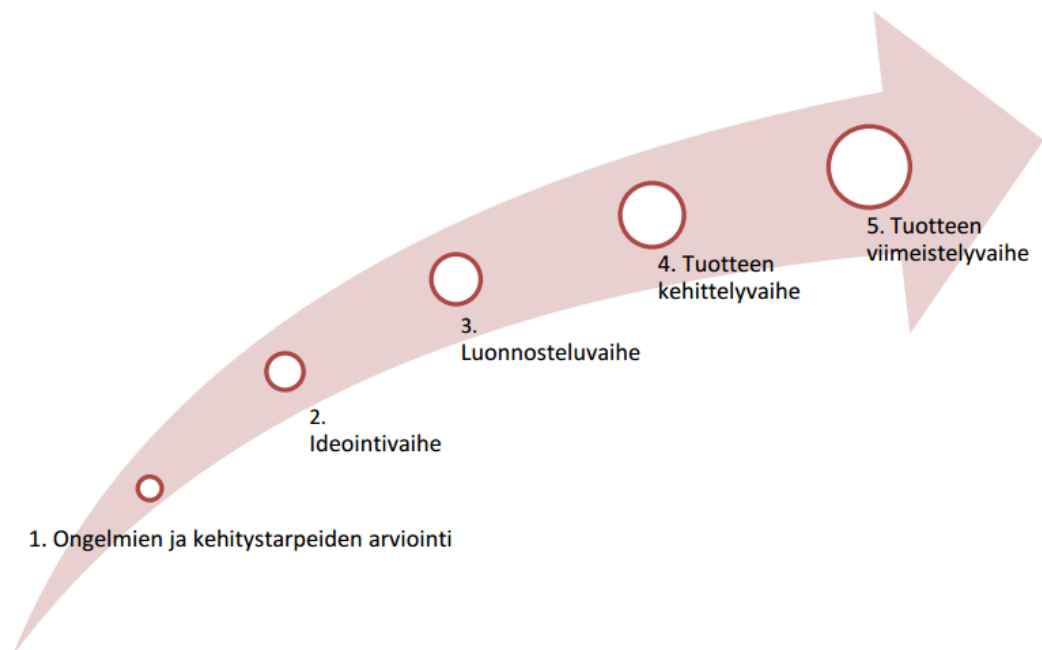
Kuvio 2. Opinnäytetyön tutkimusongelmaa, ohjaavia kysymyksiä, käsitteitä, teoriataustaa ja valmista tuotetta kuvaava viitekehys.

7 TUOTTEISTETTU OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyö on tuotteistettu opinnäytetyö, jossa käytetään tuotteistamisprosessin vaiheita sanaston rakentamisessa. Tuotteistamisprosessin kaikki viisi vaihetta toteutuivat opinnäytetyöprosessin aikana. Viimeistely sanasto on käyttövalmis, vaikka sen laajempi testaaminen olisi tärkeä jatkokehitysaskel.

7.1 Tuotteistamisprosessi

Tuotteistamisprosessi voidaan jakaa viiteen vaiheeseen: ongelman tai kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi, tuotteen luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely (kuvio 3). Vaiheet voivat myös sijoittua päällekkäin, sillä seuraavaan vaiheeseen siirtyminen ei edellytä edellisen päättymistä. (Jämsä & Manninen 2000, 28.)

Kuvio 3. Tuotteistamisprosessi (Jämsä & Manninen 2000, 28–92).

Kun jo olemassa olevia tuotteita uudistetaan vastaamaan käyttötarkoitustaan, voi ideavaihe olla lyhyt. Ideoinnin aikana tekijöiden erilaisuus on rikkautta. Tekijät tuovat esiin erilaisia näkökohtia herättämällä kysymyksiä, ennakoimalla tarpeita sekä tutkimalla ja kriisoimalla asioita. Usein ennakkoluuloton innovaatioprosessi on kannattavaa. (Jämsä &

Manninen 2000, 35–38.) Edellisiä samankaltaisia töitä käytettiin ideointivaiheen rikastuttamiseen.

Luonnosteluvaihe edellyttää, että on tehty päätös, millainen tuote on aikomus suunnitella. On tärkeää täsmentää, ketä ovat tuotteen ensisijaiset hyödynsaajat. Heitä parhaiten palvelee tuote, jonka suunnittelussa on otettu huomioon käyttäjäryhmän tarpeet, kyvyt ja muut ominaisuudet. Luonnostellessa mietitään tuotteen käytön tavoitteet ja mitä näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää. (Jämsä & Manninen 2000, 43–52.) Tämän työn suurimmat hyödynsaajat ovat hoitajat ja hoitoalan opiskelijat.

Tuotteen kehittelyvaihe etenee valittujen ratkaisuvaihtoehtojen, periaatteiden ja rajausten mukaisesti. Tuotekohtaisesti käytetään oikeita työmenetelmiä ja -vaiheita. Lopulliset tuotteen sisältöä ja ulkoasua koskevat valinnat tehdään tekovaiheessa. Sisältö pyritään tuoman esille mahdollisimman täsmällisesti ja ymmärrettävästi. (Jämsä & Manninen 2000, 54–57.)

Viimeistelyvaiheessa tuotteen koekäyttö tai esitestausta ja palautteen pyytäminen ovat tarpeen. Palautetta kannattaa pyytää sellaisilta tuotteen loppukäyttäjiltä, jotka eivät tunne tuotetta ennestään esimerkiksi suunnitelmien pohjalta. Heiltä saatu palaute on luultavasti suurempaa ja saattaa sisältää myös kritiikkiä ja muutosehdotuksia. Tuote viimeistellään saatujen palautteiden tai testauksesta saatujen kokemusten, muutosehdotusten ja ratkaisuvaihtoehtojen pohjalta. Toimenpiteet ovat yleensä yksityiskohtien hiomista. (Jämsä & Manninen 2000, 80–81.) Sanastolle tehtiin pienen otannan esitestausta, josta saimme hyviä kehitysideoita sanastoon. Saatujen kommenttien mukaan sanastoa muokattiin tulevien käyttäjien toiveita noudattaen.

Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen keskeiset elementit ovat johtopäätösten tekeminen aiemmista tutkimuksista, aiemmat teoriat, hypoteesien esittäminen, käsitteiden määrittely, aineiston keruusuunnitelmien laatiminen, kohderyhmän valinta, aineiston saattaminen muotoon, joka on tilastollisesti käsiteltävissä sekä tilastolliseen analysointiin perustuvien johtopäätösten tekeminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 140.) Lähestyimme opinnäytetyön ilmiötä määrällisen tutkimuksen periaatteita noudattaen. Tutkimme laajasti vastaavia opinnäytetöitä, teimme niistä johtopäätöksiä ja lähdimme rakentamaan omaa työtä näiden perusteella.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa luonnollisissa tilanteissa. Ihminen ja hänen kokemuksensa ovat kiinnostuksen aiheina. Tutkija havainnoi mieluummin kuin käyttää tarkkoja strukturoituja parametreja aineiston keruussa. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään induktiiviseen eli sisältölähtöiseen analysointiin,

jolloin ei aseteta tarkkoja hypoteeseja eli oletuksia. Laadullisen tutkimuksen työkaluja tiedonhankinnassa ovat havainnointi, teemahaastattelu, ryhmähaastattelut ja diskursiiviset analyysit. Kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti, ja tutkimussuunnitelma elää työn edetessä. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja otetaan tämä huomioon aineiston tulokinnassa. (Hirsjärvi ym. 2015, 164.) Jos toiminnallisen tai tuotteistetun opinnäytetyön kohdalla on tavoitteena toteuttaa kohderyhmän näkemyksiin pohjautuva idea, laadullinen tutkimusmenettely palvelee parhaiten. Muotoiltaessa kysymykset alkamaan sanoilla mitä, miten tai miksi pystyy vastaaja helpommin kuvailmaan ja selittämään ajatuksiaan. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 63.)

7.2 Tiedonhaun prosessi

Aiheanalyysivaiheessa tutustuimme saman tyyppisiin opinnäytetöihin. Niihin tutustuessa huomasimme, että näiden töiden lähdeluetteloiden kautta pääsee käsiksi relevanttiin lähdemateriaaliin. Opinnäytetöistä saimme myös kattavan kuvan siitä, mitä tämän tyyppinen opinnäytetyö pitää sisällään. Opinnäytetyöt löytyvät Theseus-tietokannasta. Hakusanoina oli kieli, kulttuuri, sanakirja, suomi-englanti, käytettävyys, selkokieli, selkokieliyys, potilasohjaus ja asiakaslähtöisyys. Näihin opinnäytetöihin päädyimme niiden aiheen ja teoreettisten ja käsitteellisten lähtökohtien takia.

Tämän opinnäytetyön käsitteellisiin lähtökohtiin ei kuulu potilasohjauksen ja asiakaslähtöisyyden lisäksi hoitoalan käsitteistöä. Käytössä olivat samat edellä mainitut hakusanat (sekä niiden englanninkieliset vasteet: dictionary, culture, communication, language, english, usability, plain language), kun etsimme teoritietoa muista tietokannoista. Näitä tietokantoja olivat Google Scholar, Suomen laki, Melinda, Ebrary ja Medic.

Joitain tietoja etsimme vapaasta internetistä, mutta näissä hauissa käytimme kriittisyyttä. Tiedot kerättiin näissä tapauksissa vain virallisten tahojen sivuilta (Tilastokeskus, Suomen sisäministeriö, Migri). Suomen laki -tietokannasta löytyvät lait ja asetukset olivat erinomaisia luotettavuuden ja eettisyyden näkökulmien kannalta. Näistä lähteistä saimme hyvin tukea käsitteiden avaamiseen, erityisesti potilasohjauksen ja asiakaslähtöisyyden osalta. Vapaan internetin haun kautta löysimme Finto-palvelun. Finto-palvelu on sanasto- ja onkologiapalvelu, josta voi julkaista ja selata sanastoja (Finto 2017.). Finto pitää sisällään yleisen suomalaisen asiasanaston (YSA), jossa on suomenkielellä kaikkien tieteenalojen kattava yleissanasto. YSA on tarkoitettu artikkeleiden, kirjojen ja muiden aineistojen tiedonhakuun ja se toimii perussanastona eri alojen omia erikoissanastoja laatiessa. (YSA

– yleinen suomalainen asiasanasto 2017.) Fintossa on myös yleinen suomalainen ontologia (YSO), jossa on kolmella kielellä yleiskäsitteitä, jotka pohjautuvat YSA:aan ja sen ruotsinkieliseen vastineeseen Allärs tesaurukseen. YSO on myös linkitetty Yhdysvaltain kongressin kirjaston asiasanastoon. (YSO – Yleinen suomalainen ontologia 2017.) Sanastoa kerätessä teemojen alle etsittiin suomenkielisiä sanoja vapaasta internetistä ja näytön vahvuudeltaan heikommista lähteistä. Teimme nämä valinnat tiedostaen, koska näiden lähteiden näytön asteella ei ole tutkimuksen kannalta merkitystä. Ne auttoivat tuotteen rakentamisessa ja vahvan näytön asteen lähteiden käyttö ei ollut välttämätöntä.

8 SANASTON TOTEUTUS

Sanaston toteutuksen vaiheita olivat sanojen valinta ja niiden kääntäminen toiselle kielelle. Sanat on jaoteltu sanastoon aihepiireittäin. Jaottelusta käytetään tässä opinnäytetyössä termiä ”teemoittelu”. Oman otsikkonsa alta ne löytyvät aakkosellisessa järjestyksessä sekä suomi-englanti että englanti-suomi suuntaan. Sanasto on laadittu tulostettavaan muotoon. Näin se on tarvittaessa heti käyttöön otettavissa. Sanasto on rakennettu niin, että se voi toimia valmiina sisältönä sanakirjalle.

Sanastoa kootessa otettiin huomioon selkokieliäisyys, koska englannin kielen yleiskielisyys ei poista kulttuurin tuomia vaikutuksia, jotka riippuvat siitä, missä päin maailmaa kieltä puhutaan. Kulttuurin tuomat vaikutukset kieleen riisuttiin minimiin. Näin pystyttiin takaamaan asioiden oikein ymmärtäminen, varsinkin kun ollaan maassa, jossa pääväestö ei puhu äidinkielenään englantia.

8.1 Sanojen valinta

Tässä opinnäytetyössä kieli ja kulttuuri näkyvät erityisesti sanojen valinnassa. Kulttuurin merkitys huomioitiin, mutta sen vaikutuksia on ollut pakko minimoida selkokieliäisyyden takia. Otimme huomioon erilaiset kulttuurit. Tämä näkyy esimerkiksi Ruokailu ja allergiat -osiossa, johon valitsimme myös sellaisia ruoka-aineita, jotka eivät ole niin tavallisia Suomessa. Taustan selvittämien -osiossa halusimme ottaa mahdollisimman paljon huomioon asiakkaan kulttuuriin liittyviä asioita. Näitä oli muun muassa seksuaalisuus, uskonto ja uskomukset, tavat ja tottumukset sekä sosiaalinen tausta. Kieli pidettiin mahdollisimman yksinkertaisena, jotta se on käytettävissä kulttuuritaustasta ja kielitaidon tasosta riippumatta.

Opinnäytetyön sanaston suomenkieliset sanat on etsitty pääosin Kajaanin ammattikorkeakoulussa lehtorina työskentelevän Jaana Härkösen (2016) kokoamista hoitotyön koulutusohjelmien englannin kielen kurssimateriaaleista ja niitä täydensimme muun muassa Fintossa olevista YSA:sta ja YSO:sta. Muiden sanojen valinnassa käytimme pitkälti omaa empiiristä näkemystämme harjoittelukentiltä. Sanastoon kerättiin sellaisia sanoja ja fraaseja, jotka ovat tulleet vastaan harjoittelupaikoissa ja kesätoissa. Sanaston keräämiseen käytimme hyväksi myös valmiita kaavakkeita, joita asiakkaiden kanssa täytetään heidän

tullessaan vastaanotolle tai osastolle. Näitä kaavakkeita olivat esimerkiksi anestesiakaavake ja tulohaastattelukaavake. Jokaisen teeman sanojen keruuprosessit kuvataan tarkemmin seuraavaksi. Verbit-osion sanat ovat kurssimateriaaleista ja osiota täydensimme oman näkemyksen mukaan siitä, millaisia verbejä käytetään hoitotyössä. Tämän osion täydentämiseen ja tarkentamiseen saataisiin lisää tarkkuutta testauksella.

Kysymykset-osioon on kerätty teemoihin kuuluvia tärkeitä kysymyksiä, joita voi täydentää muualla sanastossa olevilla sanoilla. Lauseiden rakentaminen selkokielisesti oli haastavaa. Englanninkielessä asiat esitetään epäsuorasti, esimerkiksi *”when have you open your bowels?”*, josta ei heikomman englanninkielen taidon omaava ymmärrä, mitä sillä tarkoitetaan. Näitä lauseita pyörittelimme pitkään ja lopulta kysyimme apua Skotlannista. Sieltä saimme vinkkejä helppoihin ja yksinkertaisiin kysymyksiin. Näitä olivat muun muassa *”When did you last poop?”* ja *”When did you last go to the toilet and what did you do?”* (Costie & Hanna 2017). Oikoluvun jälkeen päädyimme oikolukijan ehdottamiin *”When did you last poo?”*, *”When was the last time you peed?”* ja *”When did you last time take a crap?”*. Viimeisin on jopa hieman vulgaari tapa ilmaista asia, mutta joskus ymmärtämisen varmistamiseksi on käytettävä hiukan rouheampaa kieltä. (Enticknap-Seppänen 2017.)

Opiskelijan ohjaus osiossa selkokielisyydestä luovuttiin, koska vaihtoon tuleville ja lähteville tehdään kielitesti. Tämä takaa sen, että heidän kielitaitonsa on tasolla, jolloin voidaan käyttää spesifisempää ja ammattimaisempaa englannin kieltä. Tähän sanaston osioon kerättiin erityisesti ne sanat ja fraasit, jotka eroavat paljon suomen kielen vastineistaan. Englanninkielessä useat lääketieteelliset sanat juonnetaan suoraan latinankielestä. Suomessa hoitajille opetetaan anatomian ja sairauksien latinankielisiä nimiä ja näiden englanninnokset ovat helposti tunnistettavissa. Esimerkiksi niveltulehdus eli *artriitti* on englanniksi ja latinaksi *arthritis* (Niveltulehdus 2017).

8.1.1 Small Talk

Tervehdykset ja muodollisuudet -osioihin on kerätty lyhyitä fraaseja, joita käytetään kohteliaaseen kommunikointiin. Niiden tarkoituksena on avata keskusteluyhteys ja ylläpitää mukavaa ilmapiiriä viestijöiden välillä. Englannin kielessä kohteliaisuus on erittäin tärkeää. Tämän osioon laajentamiseen vaadittaisiin käyttäjän mielipiteen kysymistä.

8.1.2 Ruokailu ja allergiat

Ruokailu ja allergiat -osiosta tehtiin kattava, koska nämä asiat ovat paljon esillä asiakkaita ja potilaita hoitaessa. Niin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) kuin Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymän (PKSSK) sairaaloiden osastoilla ruokaillaan 5 kertaa päivässä ja molempien sivuilla kehoitetaan keskustelemaan ruokailuun liittyvistä asioista henkilöstön kanssa (Potilasruokapalvelut 2017; Sairaalassa olo 2017.) Ruokavalioasioita ei voi ohittaa avohuollon puolellakaan. Toki avohoidon puolella on alueita, joissa ruokailuasiat eivät ole niin tärkeitä. Ruoka on ihmisen yksi perustarpeista ja siitäkin syystä osioon panostettiin. Ruokailussa pitää ottaa myös huomioon potilaan kulttuurinen tausta ja sen tuomat erityispiirteet ruokavalioon.

Islaminusko kieltää muslimeja syömästä ruokaa joka sisältää sianlihaa, petoeläinten lihaa tai ruokaa, joka on valmistettu verestä. Eläimen tulee olla teurastettu tai islaminuskoinen ei voi sitä syödä. Islamin usko kieltää myös alkoholin käytön. Suomessa olevat muslimit, eivät välttämättä noudata kaikkia näitä ohjeita tarkasti. Muslimien sallittuja elintarvikkeita kutsutaan nimityksellä halal ja kiellettyjä haram. Eläimen teurastamiseen on omat tarkat sääntönsä. Eläimen pään tulee olla käännetty Mekkaan päin, kaulavaltimo katkaistaan ja eläimen annetaan valua kuiviin. Teurastuksen aikana ei saa lausua kenenkään muun kuin Allahin nimeä. Kiellettyjen listalla on myös hevosen liha, haaskat ja raadot. Koraanin mukaan muslimi saa syödä kaikkia kasvikuntaan kuuluvia tuotteita, kalaa ja äyriäisiä. (Muslimillekin maistuu Suomessa makaronilaatikko 2005.)

Nostimme esille useita erikoisruokavalioita. Sanastoon valitsimme vain yleisimmät. Lähteeksi valikoitui Ruokatieto-sivut, johon nämä ruokavaliot oli avattu viimeisintä trendiä myöten. Kasvisruokavalioita on useita erilaisia. Niitä on laktovegetaarinen (kasvis + maitotuotteet), lakto-ovovegetaarinen (kasvis + maito + kananmuna), pescovegetaarinen (kasvis + kala + maito + kananmuna), semivegetaarinen (kaikki muut paitsi punainen liha), vegaaniruokavalio (vain kasvis), fennovegaaninen (vain kotimaista ja/tai lähiruokaa) ja fruitarismi (vain hedelmiä, marjoja ja pähkinöitä). (Kasvisruokavaliot 2017.)

Allergiat-osioon haimme yleisimmät allergiat, jotka on otettava huomioon potilaiden ruokailussa tai ruokavaliosuunnittelussa. Keräsimme ruokavaliot aluksi ennalta opitun tiedon pohjalta ja täydensimme sitä Ruokatieto-sivustolta ja Fintosta. Ruokavalioiden käyttötilanteita tarkastelimme potilasohjeista. Esimerkiksi vähäjätteistä ruokavaliota käytetään urologisia leikkauksia edeltävänä kahtena päivänä (Urologista leikkausta edeltävä vähäjätteen ruokavalio 2016). Eri sairauksien hoidossa käytetään erityisruokavalioita, joskus

jopa ainoana hoitokeinona. Joskus tarvitaan lisäksi myös muuta hoitoa, kuten lääkehoitoa, mutta oikea ravinto tukee sairauden kokonaisuhoitoa. Erityisruokavaliot ovat tärkeässä asemassa muun muassa munuaissairauksien ja aineenvaihduntasairauksien hoidossa ja ennaltaehkäisyssä. (Erikoisruokavaliot 2017.) Tästä syystä ruokavalioasiat nousevat korkeaan arvoon hoitotyössä. Oli hoitaja töissä missä tahansa, ruokavalioon liittyviä asioita ei voi sivuuttaa.

Ruoka-aineiden ryhmien sanat on haettu YSA:a apuna käyttäen. Aluksi sanoja koottiin ulkomuistista ja sen jälkeen täydennettiin sanalista YSA:sta. Sanoja valitessa on otettu erikoisruokavaliot ja allergiat huomioon. Mietimme sanoja myös monikulttuurisesti ja siksi sanalista löytyy Suomessa harvemmin tarjolla olevia elintarvikkeita ja ruoka-aineita. Pähkinöiden osalta jouduimme katsomaan pähkinälajikkeita muistakin lähteistä. Näitä olivat esimerkiksi allergia- ja astmaliiton sivut. Pähkinäallergiset saavat olla tarkkoja ruokansa suhteen, sillä pähkinöiden kanssa ristiallergiaa aiheuttaa monet hedelmät, koivu ja leppä. Allergiaoireet voivat olla voimakkaita, jopa anafylaktinen reaktio on mahdollinen. (Pähkinät 2017.) Anestesiassa käytetty propofoli voi aiheuttaa maapähkinäallergiselle, kananmuna-allergiselle tai soija-allergiselle vakavan reaktion (Savolainen, Antaa, Mäkelä & Olkkola 2015, 226). Pähkinät ovat toinen hyvä esimerkki siitä, miksi ruokaan ja ruokavalioon liittyvät asiat ovat tärkeitä terveydenhuollossa.

8.1.3 Päivittäiset toiminnot

Kurssimateriaaleista (Härkönen 2016) saadut sanat teemoiteltiin ja jokaisen teeman alle lisättiin teemanmukaisia sanoja lisää, jotta sanastosta tulee kattava hoitajan näkökulmasta. Pitkän harkinnan jälkeen lisäsimme Peseytyminen ja hygienia -osioon hyvin arki-kielisiä ilmaisuja. Näin tehtiin, koska ne ovat selkeimmät ja ymmärretyimmät sanat kuvaamaan merkitystään. Esimerkiksi uloste on englanniksi feces (briteissä *stool*), mutta emme Suomessa käytä arkikielessä sanaa ”uloste”, käytämme sanaa ”kakka”. Kakka on englanniksi ”poop”, ”poo”, ”crap”, ”shit”, riippuen käyttäjästä, hänen kulttuuristaan, taustastaan ja äidinkielestään. Sanastoon valittiin vastineeksi ”poop” ja ”crap”, jotka koimme kaikista kuvaavimmiksi ja tunnetuimmiksi vaihtoehdoiksi.

8.1.4 Kivun, oireiden ja olotilan selvittäminen

Keräsimme kipusanastoa katsomalla läpi englanninkielisiä materiaaleja kivusta ja kivun määrittämisen apuvälineistä. Laajin ja parhain listaus erilaisista kipua luonnehtivista sanoista oli McGill Pain Questionnaire (MPQ), johon tutustuimme Jaana Härkösen englannin kielen kurssilla. MPQ löytyy vapaasta internetistä pdf-muodossa millä tahansa hakukoneella. Sanat teemoiteltiin ja teemojen sisään haimme lisää sanoja YSA:sta. Lisäsimme joitain sanoja suoraan, kun ne tulivat mieleen ja sopivat teemansa alle. Otimme osalle sanoista mukaan erimuodot (substantiivi ja adjektiivi), kuten aliravitsemus ja aliravittu ja turvonnut, turvotus. Valitsimme näiden sanojen molemmat muodot, koska niiden kirjoitusasu ja ääntäminen muuttuvat englanninkielessä.

8.1.5 Välineitä

Kurssimateriaaleista (Härkönen 2016) löytyi kattava listaus välineistä. Listaukseen lisättiin sanoja hoitotyön koulutusohjelmassa olevien muiden kurssien pohjalta. Näitä kursseja oli potilaan tutkiminen, sisätauti-kirurgisen potilaan hoitotyö, perhehoitotyö, gerontologia ja haavanhoito. Näiden kurssien sisällöistä opittuja ammattisanoja tuotiin sanastoon. Tämä osuus on yksi niistä, joihin varmasti tulisi täydennystä sanaston testausvaiheessa. Tähän osioon tarvittaisiin jo hoitajina työskentelevien näkemystä.

8.1.6 Sairauksia ja oireita

Sairauksiin kerättiin yleisimpiä Suomen terveydenhuollossa vastaan tulevia sairauksia. Tartuntataudit tulevat esiin terveydenhuollossa esimerkiksi terveydenhoitajan vastaanotolla. Listaa täydennettiin yleisvaarallisilla, ilmoitettavilla ja muilla tartuntataudeilla, joiden listaus tarkistettiin vasta uudistuneesta tartuntatautilain asetuksesta (A 13.3.2017/146, 1§, 2§). Listaukseen nostettiin laaja kattaus muita sairauksia, joita YSA:sta nousi esille. Sairauksia listaan tuli myös tekijöiden harjoittelukentillä vastaan tulleista sairauksista, joita ei välttämättä aiemmissa listauksissa ollut vielä noussut esille. Osioon laitettiin myös harvinaisempia sairauksia (lavantauti, riisitauti), joita ei enää Suomessa juurikaan esiinny, mutta niitä saattaa esimerkiksi turvapaikanhakijoiden keskuudessa tai heidän perhehistoriassaan olla.

8.1.7 Taustatiedot ja potilasohjaus

Tämän osion sanojen kerääminen aloitettiin potilaan perustietolomake mielessä. Käytimme apuna myös jo aiemmin mainittua anestesiakaavaketta ja tulohaastattelukaavaketta. Sanasto lisääntyi sitä mukaan, kun kävimme läpi niitä asioita, joita terveydenhuollossa yleensä kartoitetaan ennen hoidon aloittamista tai avoterveydenhuollon vastaanotolla ensimmäisellä käynnillä. Teemoja lisättiin tarpeen mukaan. Tähän osioon halusimme lisätä erityisesti seksuaalisuutta ja lisääntymisterveyttä koskevaa sanastoa. Seksuaalisuuden määritelmiin etsimme oikeat sanat Setan sivuilta sateenkaarisanastosta (Seta 2016.) Lisääntymisterveyttä koskevaa sanastoa lisäsimme erityisesti terveydenhoitajien ammattia ajatellen. Niin äitiys-, lasten- kuin kouluterveydenhuollossa nämä asiat ovat puheenaiheina.

8.1.8 Opiskelijan ohjaus

Opiskelijaohjauksen osiossa sanaston keräys aloitettiin kurssimateriaaleista (Härkönen 2016) ja alan ammattisanastoista. Sanastoa täytettiin niiltä osin, mitä koettiin tarpeelliseksi omien kokemuksien perusteella työkentiltä. Kysyimme kokemuksia myös muilta opiskelijoilta. Sanojen teemoittelun jälkeen täydensimme vajaita osioita YSA:sta ja YSO:sta. Opiskelijaohjauksanastoa keräsimme vaihtoon lähteviä opiskelijoita ja Suomeen harjoitteluun tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjausta ajatellen.

8.1.9 Lyhenteet ja ammattislangi

Hoitotyössä käytetään paljon lyhenteitä hoitoalan ammattilaisten välisessä viestinnässä ja kirjaamisessa. Lyhenteiden käyttö on johtanut joissain tapauksissa vakaviin virheisiin ja kuolemantapauksiin. Lyhenteillä voi olla useita eri merkityksiä ja siksi väärinymmärryksen vaara on suuri. Esimerkiksi englanninkielessä lyhenteelle CP löytyy englanninkielestä 79 eri merkitystä riippuen yksiköstä missä sitä käytetään. CP lyhenne voi olla sekä suulakihihalkio (cleft palate) että aivohalvaus (cerebral palsy) (Kuhn 2007, 392; Parvaiz, Subramania & Kendall 2008, 25; Rodwin 2013.) Lyhenteiden käytöstä tulisi pidättäytyä kokonaan, varsinkin kirjaamisessa (Kuhn 2007, 392). Lyhenteitä käytetään hoitoalalla siitä huolimatta. Tämän saman huomion nostivat esille myös vaihdossa olleet suomalaiset

opiskelijat. Jos lyhenteitä käytetään verbaaliviestinnässä, lyhenteen tai slangisanan voi aina tarkistaa sen sanoneelta.

Institute for Safe Medication Practices (ISMP) ja U.S. Food and Drug Administration (FDA) ovat käynnistäneet 2015 kampanjan, jonka tarkoituksena on karsia käytöstä ne lyhenteet, jotka varsinkin lääkkeen annostelussa ovat aiheuttaneet vaaratilanteita. Heidän kampanjamateriaaleissaan on listoja lyhenteistä ja merkeistä, joita ei tulisi käyttää. Tämän materiaalin pohjalta karsittiin sellaiset lyhenteet, jotka ovat tutkitusti aiheuttaneet vaaratapauksia. Näitä olivat QID (four times in a day = neljästi päivässä), Q1D (every day = päivittäin), OD (once a day = yhdesti päivässä), TID (three/two times in a day = kolme/kaksi kertaa päivässä). FDA ja ISMP toteavat näiden olevan vaarallisia käyttää, koska ne yleensä viittaavat lääkkeen antamisohjeisiin ja väärin annetut lääkkeet voivat aiheuttaa vakavia haittoja potilaille. (ISMP 2017.)

Sanastoon lisäsimme silti osion, johon yleisimmät lyhenteet ja ammattislangin sanat kerättiin. Niiden tarkoitus on auttaa opiskelijaa ja valmista tuoretta sairaanhoitajaa ymmärtämään nämä lyhenteet, jos niitä tulee työkentillä vastaan. Niitä ei tule koskaan käyttää työssä ilman työyksikön lupaa, eikä missään nimessä potilaskirjauksissa. Ainoastaan, jos työyksikön säännöt antavat luvan jonkin tietyn lyhenteen käyttöön, voidaan sitä käyttää kirjaamiseen. Lisäsimme tästä huomion sanaston sivulle, josta listaus alkaa.

Ammattislangia ei löytynyt internetistä tieteellisistä lähteistä, mutta huumoripohjaisia listauksia on useita. Otimme slangisanoja mukaan vain muutamia: kuvaavimmat ja neutraaleimmat. Kerättyjen lyhenteiden ja slangisanojen todenperäisyys tarkistettiin kahdelta Skotlannissa työskentelevältä sairaanhoitajalta Kayla Costielta ja Jeasidh Hannalta. Näiden lisäksi ISMP:n ja FDA:n kampanjansivuilla olevasta materiaalista saimme poissulkukriteerejä lyhenteiden käyttöön. Kaylalta saimme listan lyhenteistä, joita he saavat käyttää työssään mielenterveyssairaanhoitajina (Costie 2017). Nämä sairaanhoitajat olivat itse Suomessa vaihdossa tekemässä käytännön harjoitteluitaan ja siksi heidän näkemyksensä luotettiin. Teimme listasta molempia kieliä puhuvia palvelevan. Lisäsimme listaan englanninkielisten lyhenteiden lähimmän suomenkielisen vastineen, jos sellainen löytyi. Vaihtoehtoisesti lisäsimme Suomessa tunnetun lyhenteen samalle asialle. Muutamilla hoitajia kouluttavilla kouluilla oli sivuillaan listoja, joissa näitä lyhenteitä oli listattu. Vertailimme näitä listoja ja valitsimme sanastoon ne, jotka esiintyivät useammassa listauksessa täsmälleen samanlaisena.

Skotlannista saadusta listasta nousi muutamia lyhenteitä esiin, joiden tarkoitusta täytyi tarkistaa. Näistä esimerkkinä CORE - clinical outcomes in routine evaluation, joka on

käytössä mielenterveystyössä. Kyseessä on kyselylomake, jonka potilas voi myös itse täyttää ja sillä kartoitetaan potilaan/asiakkaan mielialaa. CORE-lomakkeita on erilaisia, osa laajempia ja osa suppeampia, jotta niitä voidaan käyttää hoidon eri vaiheissa. CORE on käytössä Iso-Britanniassa, Alankomaissa, Tanskassa ja Ruotsissa. (CORE ims 2017.)

8.2 Käännöstyö

Suomen kielen sanojen keräämisen ja teemoittelun jälkeen etsimme vastineen niille sanoille, joilta se vielä puuttui. Sanoista, jotka oli otettu suoraan kurssimateriaaleista (Härkönen 2016), löytyi jo englanninkielen vastine. Alkuvaiheessa nostimme joistain sanoista useamman vastineen englanninkielestä ja oikoluvun jälkeen valitsimme kuvaavimman. Sanojen englannin kielen vastineet löytyivät suurimmilta osin tekijöiden oman kielitaidon pohjalta. Meidän molempien vahva englannin kielen sanaston hallinta helpotti sanaston tekemistä. Sanat tarkistettiin hyvästä englannin kielen taidosta huolimatta relevaneista lähteistä. Näitä olivat YSO ja MOT®. MOT® on monipuolinen kielipalvelu, jossa on sanakirjoja, kielentarkistimia ja konekääntäjät eri alustoille (Tietoa MOTista 2017). MOT Englanti oli kovimmassa käytössä sanaston kääntämisessä. MOT Englanti on suursanakirja, jonka Kielikeskus ja Gummerus Kustannus ovat yhdessä koonneet. He myös ylläpitävät sanakirjaa. MOT Englanti -suursanakirjassa on suomi-englanti ja englanti-suomi hakusanastot. (MOT Englanti 2017.)

Joidenkin sanojen ja fraasien kääntäminen oli haastavaa. Näistä yksi esimerkki on kuukautiskuppi eli kuukuppi. Mikään sanakirja ei meinannut antaa järkevää käännöstä tälle sanalle, mutta kuukuppeja valmistavan Luneten sivuilta löytyi oikea käännös. Vaihdettaessa Luneten sivut englannin kielelle ja sieltä löytyi käännös *menstrual cup* (Lunette 2017.)

Selkeyden vuoksi sanastoon pyrittiin hakemaan yhdelle sanalle vain yksi vastike toisesta kielestä. Tähän ratkaisuun päädyttiin, jotta sanastoa olisi helpompi käyttää apuna oman kielitaidon tasosta riippumatta. Sanojen valinnassa haluttiin saada lopulliseen tuotteeseen käyttökelpoisimmat ja kuvaavimmat sanat toisesta kielestä. Joissain osioissa sanoille jätettiin useampi vastike englanninkielestä.

Sanasto annettiin oikolukuun Kajaanin ammattikorkeakoulun toimesta englannin kielen opettajalle ja kääntäjälle Kaisa Enticknap-Seppäselle. Oikoluvussa saatiin käännösvaihtoehtoja muutamille sanoille. Oikoluvusta poiki selkokielisimpiä ilmauksia. Sanaston kääntäminen englanti-suomi –muotoon tehtiin vasta oikoluvun jälkeen.

8.3 Arviointi

Valmiin tuotteen, eli sanaston, käytettävyyttä ei pysty kokonaisvaltaisesti arvioimaan ennen kuin se pääsee käyttöön. Silloin nähdään, onko sanasto sellaista, että siitä löytyy apu niihin tilanteisiin, joissa hoitajan on turvauduttava englanninkieleen. Nielsenin (2012) laatumien viiden käytettävyyden elementin toteutuminen päästään näkemään vasta, kun sanasto saadaan laajaan testaukseen. Sanaston opittavuudesta, tehokkuudesta ja muistettavuudesta ei saada juuri minkäänlaista kuvaa ilman laajaa testaamista. Sanastosta on oikoluvun avulla karsittu käännöksiä koskevat virheet pois. Siksi voidaan todeta, että sanasto on virheetön. Pyrimme tekemään sanaston tulostettavasta versiosta mahdollisimman selkeän ja helppolukuisen, jotta sen testaaminenkin olisi miellyttävää.

Sanastoa kerätessä teimme huomioita siitä, mihin teemaan oli hankala opiskelijana saada juuri oikeaa kattautta sanoja. Näihin osioihin kuului erityisesti välineet, verbit ja taustatiedot. Tällä hetkellä sanastoa on kerätty lähinnä kokemuksen perusteella ja oikeasti käytettävyydeltään käyttäjäystävällinen siitä tulee vasta testauksen jälkeen tehtävien muutosten jälkeen.

Halusimme saada sanastosta palautetta opiskelijoilta ja siksi sanasto annettiin pienelle ryhmälle opiskelijoita katselmointiin. Otannasta olisi haluttu suurempi, mutta aikataulun tiukkuuden ja opiskelijoiden opintokiireiden takia olimme tyytyväisiä saamiemme vastausten määrään. Heille esitettiin kysymyksiä, koskien sanaston kokonaisuutta, sanojen riittävyyttä ja teemoittelun toimivuutta. Heidän palautteensa avulla sanastoon saatiin laajempi opiskelijoiden näkökulma. Heille esitetyistä kysymyksistä ja heiltä saaduista vastauksista tehtiin yhteenveto (liite 3). Opiskelijoiden kommenttien avulla saimme ratkaistua teemoitteluun ja käsitteisiin liittyviä kysymyksiä, joita sanastoa kerätessä oli herännyt. Saimme kommentteista täydennysideoita ja ne toteutettiin.

”Mietin myös onko kaikki sanat ihan tarpeellisia. Esimerkiksi kaikki eri vegemuodot ja erikoisemmat hedelmät ja merenelävät.” (Vastaja 1 2017).

”Teemoittelu oli ihan ok mutta lopussa tuntui, että teemat on pieniä joten voisiko niitä yhdistellä? (Vastaja 2 2017).

”Poop-sanaa käytetään lapsille puhuessa, tilalle stool, jota käytetään briteissä?” (Vastaja 3 2017).

Mietimme kasvisruokavalioiden kirjoja ja valikoimaa karsittiin. Sanastoon jätettiin vain yleisimmät. Pohdimme teemoittelua useaan otteeseen. Muokkasimme sitä kommentin johdosta. Kakka ja uloste -sanojen käyttöä ja kääntämistä mietittiin pitkään. Onneksi oikolu-kijalla oli tähän suora vastaus. Sanastoon päätyi poop. Sanoja toivottiin myös lisää. Näitä oli esimerkiksi kipu-osioon ”säteilevä”, ”lievä” ja sairauksia-osioon ”keuhkohtaumatauti”, ”unettomuus” ja ”allergia”. (Vastaja 2 2017.) Toteutimme kaikki saamamme parannus-ehdotukset. Saimme sanastosta myös positiivisia kommentteja.

”Mun mielestä sanasto on hyvä ja laaja. Asiaa on runsaasti ja monesta eri aiheesta . . . Opiskelijan ohjaussanasto oli mielestäni oikein hyvä, sillä se on suuri osa tulevaisuuden työtämme.” (Vastaja 1 2017).

”Ison työn olette tehneet! Hyvä selkeä kokonaisuus.” (Vastaja 2 2017).

”Mun mielestä kaikki mitä siinä oli nii oli relevanttia.” (Vastaja 4 2017).

9 POHDINTA

Aiheanalyysivaiheessa suunnittelimme vielä sanaston painokuntoon saattamista, kustantajan etsimistä ja sanakirjan markkinointia. Työmäärä oli niin huikea, että päädyimme keskittymään tässä opinnäytetyössä laadukkaan sanaston laadintaan. Muu työ, joka jää painetun sanakirjan, mobiilisovelluksen ja tämän työn välille, annamme jatkokehitykseen Kajaanin ammattikorkeakoululle opinnäytetöiden aihepankkiin. Aiheanalyysivaiheessa työllä ei ollut vielä toimeksiantajana Kajaanin ammattikorkeakoulun lisäksi muita. Aihetta tarjottiin Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle (Kainuun sote).

Opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa tarkoitus oli lähteä kartoittamaan kyselylomakkeen avulla hoitajien toiveita sanaston sisällön suhteen. Kysely olisi suunnattu kaikille Kainuun soten alaisuudessa työskenteleville hoitajille. Kysely olisi lähetetty hallintoon kuluvalle toimeksiantajalle, joka olisi lähettänyt sen edelleen osastonhoitajille ja osastonhoitajat olisivat systemaattisesti jakaneet kyselylomakkeen linkin osastonsa hoitajille. Kyselylomake (liite 1) ja sen saatekirje (liite 2) luonnosteltiin suunnitelmavaiheessa valmiiksi. Kyselylomakkeella saatujen vastauksien tulkinta suunniteltiin valmiiksi, pohjaten valinnat näyttöön perustuvaan tietoon. Suunnitelmavaiheessa opinnäytetyö oli määrällinen tutkimus, jonka perusteella tehdään tuote, eli sanasto.

Esitimme opinnäytetyösuunnitelman Kajaanin ammattikorkeakoululla ja saimme paljon hyviä vinkkejä lopullista työtä varten. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen haimme tutkimuslupaa. Siinä vaiheessa Kainuun sote pyysi saada täysiä tekijänoikeuksia valmistuvaan sanastoon. Asiaa mietittiin ja tutkittiin Kajaanin ammattikorkeakoululla. Päädyttiin ratkaisuun, että tekijänoikeuksien luovuttaminen ei olisi tässä vaiheessa oikea ratkaisu. Sanastosta ei voitaisi teettää jatkokehitysoinnäytetöitä, jos tekijänoikeudet olisi luovutettu Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkopuolelle. Kainuun soten kanssa ei kirjoitettu toimeksiantosopimusta.

Kun kyselylomake jäi pois, koko työnteoriaosuus tutkimusprosessin osalta täytyi alkaa kirjoittaa uudestaan. Samoin sanaston käsikirjoitusuunnitelma meni kokonaan uusiksi, koska sanasto piti alkaa teemoittaa ilman käyttäjän mielipidettä. Tässä vaiheessa huomasimme, että sanastolla on muitakin potentiaalisia kohderyhmiä kuin valmistuneet ja työskentelevät hoitajat. Toinen yhtä tärkeä kohderyhmä on hoitajiksi opiskelevat.

Kajaanin ammattikorkeakoululla nimetty toimeksiantaja vaihtui opinnäytetyöprosessin aikana hyvin lähellä opinnäytetyön esitysversion palautuspäivämäärää. Tämä aiheutti

meissä pelon sekaisia tunteita. Aikataulu kiristyi hyvin tiukaksi. Tämän toimeksiantajavaihdoksen seurauksena sanaston oikolukija vaihtui ja sanasto saatiin oikolukuun vain viikkoa ennen esitysversion palauttamista. Opinnäytetyön valmistumisaikataulusta ei halettu tinkiä ja sen vuoksi työtä tehtiin yötä päivää valmistumisen varmistamiseksi. Vielä viime hetkillä halusimme saada muidenkin opiskelijoiden mielipiteen sanastosta. Aikataulun ollessa tiukka ymmärrettävistä syistä suurempaa osaa opiskelijoita ei saatu katselmoimaan sanastoa. Onneksi katselmoijat olivat hyvin perusteellisia ja sanallisesti valmiita, joten heiltä saimme erinomaisia vinkkejä sanaston loppusilaukseen. Heidän kommenttinsa on kerätty liitteeseen 3.

Tuotteistamisprosessin näkökulmasta katsottuna aiempiin vastaaviin töihin perehtyminen helpotti tämän työn sanaston sanojen keräämistä. Teemat ja sanojen lajittelu vaihtoehdot tulivat selväksi ja suosikit valikoituivat nopeasti. Saimme sanastosta paremmin opiskelijaa palvelevan, pois sulkematta alkuperäistä tarkoitusta valmiiden sairaanhoitajien työvälineenä.

9.1 Luotettavuus

Tuotteistetussa opinnäytetyössä opinnäytetyön luotettavuuteen ei ole selkeitä arviointiin liittyviä kriteerejä. Tuotteistetussa opinnäytetyössä voi käyttää esimerkiksi laadullisen tutkimuksen kriteerejä, joita ovat totuudellisuus, siirrettävyys, sovellettavuus ja yleistettävyys, todeksi vahvistettavuus ja riippuvuus (Kananen 2015, 352). Tähän opinnäytetyöhön sopivat edellä mainituista kriteereistä totuudellisuus, todeksi vahvistettavuus ja siirrettävyys.

Tässä opinnäytetyössä tuotteen totuudellisuus ja todeksi vahvistettavuus on varmistettu sanaston oikoluettamisella ammattikäntäjällä. Samalla saatiin varmistus sanaston laadusta, koska oikolukija on myös englannin kielen opettaja ja hänellä on substanssiosaamista sanastoista. Kysyimme myös lähipiirissä olevien hoitoalalla työskentelevien ja alaa opiskelijoiden mielipiteitä työn edetessä sekä epävirallisesti että virallisesti. Virallisuudella tarkoitetaan kirjallisena saatua palautetta, joka on dokumentoitu tämän työn liitteeseen 3. Tämä korosti sanaston monipuolisuutta ja ymmärrettävyyttä. Tuote on rakennettu selkokieliseksi ja silti monipuoliseksi. Laadun varmistuksen takia tuote on kehiteltävissä seuraavaan vaiheeseen, esimerkiksi sanakirjaksi. Tämän takia tuotteen kohdalla siirrettävyys

toteutuu. Prosessin johdonmukaisuuden toteutumisen eteen piti tehdä paljon töitä. Toimeksiantajat vaihtuivat tiuhaan ja tämä loi painetta niin työn johdonmukaisuuden pitämisessä kuin aikataulutuksessa.

9.2 Eettisyys

Sanakirjatyön eettistä näkökulmaa kuvaava Kaisa Lehtosalon ja Laura Tyysterin artikkeli ”Eettiset kysymykset sanakirjatyössä” nostaa esille kielen ja kulttuurin välisen suhteen. Artikkelissa tuodaan esille eettisiä periaatteita ja sanakirjatyöhön liittyviä erityiskysymyksiä. Kirjoituksella on pyritty herättämään keskustelua. Kaikessa tieteellisessä tutkimustyössä tulisi noudattaa tieteellisen käytännön eettisiä periaatteita, kuten rehellisyys, avoimuus ja huolellisuus. Näiden lisäksi sanakirjatyössä on kielenkuvaukseen liittyviä kysymyksiä, koska tullaan tekemään paljon erilaisia valintoja. Nämä valinnat ovat myös riippuvaisia toisistaan. Eettisyys tulisi ottaa huomioon valintatilanteissa, joita ovat esimerkiksi sanakirjan sanojen valinta, niiden merkityksen selittäminen ja sanojen käyttöalan ilmoittaminen. (Lehtosalo & Tyysteri 2011.) Sanastoa tehdessä rehellisyys käännöksiä tehdessä oli itsestään selvyyttä. Huolellisuuteen panostettiin tarkistamalla sanojen käännöksiä useammasta eri lähteestä, jopa ulkomailta. Niihin sanoihin, mihin ei saatu yhtä ainoaa käännöstä toisesta kielestä, jätettiin useampi vaihtoehto. Sanastolle haluttiin ehdottomasti ammattilaisen tekemä oikoluku, mikä varmisti eettiset sanojen valinnat ja kielen oikeellisuuden.

Opinnäytteen teoriataustaa kerätessä nousi esiin monia eettisiä kysymyksiä ja aiheita. Lyhenteiden käyttäminen on näistä yksi kovasti eettisiä kysymyksiä herättävä aihe. Lyhenteitä käytetään hoitotyössä sekä suomenkielellä, että englanninkielellä. Hoitotyössä englanninkielellä ulkomailta vielä enemmän mitä Suomessa. Yhdysvalloissa on tehty asiasta tutkimusta ja siellä pyritään karsimaan vaaratilanteita aiheuttavat lyhenteet. Tosiasia on, että lyhenteitä käytetään siitä huolimatta jatkuvasti. Lyhenteet ja ammattislangin - osion pitämistä valmiissa sanastossa pohdittiin pitkään. Se pidettiin sanastossa kaikesta huolimatta, mutta sivulle lisättiin varoituksen sanat lyhenteiden käytöstä hoitotyössä.

9.3 Ammatillinen kehittyminen

Arene on määritellyt suositukset ammattikorkeakoulujen yhteisiksi kompetensseiksi ja yksi niistä on kansainvälisyysosaaminen. Kansainvälisyysosaaminen on sitä, että omaa

omalla alallaan tarvittavan kielitaidon, pystyy monikulttuuriseen yhteistyöhön ja osaa ottaa työssään huomioon kansainvälisyys näkökulmat ja kehityksen omalla alallaan. (Suositus tutkintojen... 2010, 7.) Tämän opinnäytetyön tuotteena syntyneitä sanastoja voi käyttää kansainvälisyysosaamisen opiskeluun, syventämiseen ja ylläpitoon. Kohdallamme tämän kompetenssin osaaminen kehittyi paljon. Opinnäytetyön käsitteet ovat kansainvälisyysosaamiseen liittyviä, ja itse opinnäytetyön aihe kuuluu kansainvälisyysosaamiseen ja asiakaslähtöisyyteen.

Asiakaslähtöisyys pitää sisällään asiakkaan kohtaamisen oman elämänsä asiantuntijana. Asiakkaan kokemuksellista tietoa hyödynnetään ja hänet kohdataan aktiivisena toimijana hoidossaan. Asiakkaan voimavaroja arvioidaan ja tuetaan ja näitä voimavaroja kunnioittaen tuetaan läheisiä. Asiakkaan hoidossa käytetään dialogia ja vuorovaikutustaitoja. (Erikson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 36.) Opinnäytetyöprosessin aikana ymmärrys ja osaaminen asiakaslähtöiseen potilastyöhön parani huomattavasti. Asiakaslähtöisyys täytyy huomioida eri tilanteissa. Erityisesti kulttuuritaustan, asiakkaan kokemuksellisen tiedon ja oman elämänsä asiantuntijuuden huomiointi hoitotyössä selkeytyi. Sanastoja kerätessä oli pakko miettiä asiakaslähtöisyyttä, kun pohdittiin tilanteita, joissa sanastoja tulisi tarvita. Asiakaslähtöisyyden kompetenssin alle kuuluu kulttuurin merkityksen ymmärtäminen ja sen vaikutus vuorovaikutukseen. Jouduimme asettumaan asiakkaan asemaan, kun pohdimme, mitä sanoja sanastoon valitaan.

Hoitotyön eettisyyden ja ammatillisuuden kompetenssiin kuuluu toimiminen hoitotyön arvojen ja eettisten ohjeiden mukaisesti, lainsäädännön, eettisten ohjeiden ja ihmisoikeuksien tunteminen ja niiden toteutumisen arviointi, sairaanhoitajan ammatillisuus ja asiantuntijuus, ammatti-identiteetti ja verkosto- ja työparityö. Sairaanhoitajan ammatillisuus ja asiantuntijuus tarkoittavat sitä, että hoitaja osaa toimia asiantuntijana erilaisissa työryhmissä. Hoitajan on myös kyettävä arvioimaan ja kehittämään toimintaansa ja vastaamaan seurauksista. (Erikson ym. 2015, 37.) Ihmisoikeudet ja itsemääräämisoikeus nousivat esiin prosessin aikana. Tutkimme laajasti lakeja opinnäytetyötä varten. Eettisyys ja ammatillisuus pääsivät kehittymään erinomaisesti tällaisen opinnäytetyön prosessin aikana. Jälleen kommunikointitilanteiden miettiminen sanoja kerätessä syvensi asiantuntijuuttamme hoitotyössä. Erityisesti potilaan oikeudet ja tiedonsaantioikeus ohjasivat sanojen valintaa. Lisäksi työpari- ja verkostotyön osaaminen parantui, koska mietimme sanojen valinnassa työpaikkaohjaajan hoitotyön opiskelijan välisiä tilanteita.

9.4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa sanasto hoitotyöhön englanninkielellä. Sanastosta tavoiteltiin käytettävyydeltään ja sisällöltään sellaista, että se tukee hoitajaa työssään. Sen tulisi toimia myös opetuskäytössä ja tukimateriaalina opiskelijoille. Sanastosta kysyttiin myös muiden opiskelijoiden mielipidettä, jotta sanasto ei olisi pelkästään tekijöidensä näköinen. Tavoitteeseen pääsyä ei voida valmiiden hoitajien näkökulmasta vielä sanoa, koska sanastoa ei päästy testaamaan valmistuneilla hoitajilla. Siksi sanaston testaaminen on suunniteltu valmiiksi jatkotutkimusehdotuksiin.

Tutkimusongelma koski käytettävyyden ja sisällön tarkoituksenmukaisuuden toimivuutta hoitajan työssä. Tästä saatiin vain muutaman opiskelijan mielipide. Toimeksiantajien vaihtuminen useaan kertaan aiheutti aikataulullisia ongelmia, joiden takia laajempaa testausta ei ehditty tämän työn puitteissa tekemään. Tämän hetkiseen sanastoon saatiin vinkkejä opiskelijoilta (liite 3) ja sanastoa kehitettiin näiden opiskelijoiden kommenttien mukaan. Kommenteista voidaan päätellä, että sanasto on sisällöltään sopiva.

Opinnäytetyötä ohjasivat kysymykset ”Millaista sanastoa opiskelijat kaipaavat harjoittelukentilleen?” ja ”Millaisissa tilanteissa englannin kieltä tarvitsee hoitajan työssä?”. Opiskelijoita kuunneltiin sanaston keräämisvaiheessa. Kyselimme kurssikavereilta vinkkejä. Useampi opiskelija oli ollut harjoitteluissaan tilanteessa, jossa englannin kieltä oli tarvinnut. Olemme myös itse olleet useasti harjoittelujen aikoina tilanteissa, joissa olemme hoitaneet potilaita englannin kieltä käyttäen. Opinnäytetyöprosessin aikana kuulumme myös vaihdossa olevia opiskelijoita ja heidän esille tuoma huomio lyhenteiden käytöstä hoitotyössä otettiin huomioon sanastossa. Näiden kokemusten perusteella sanaston kokonaisuus ja rakenne luotiin. Muiden opiskelijoiden mielipiteitä kerättiin opiskelun ja vapaaajan harrastusten lomassa ja näistä ei tehty virallisempaa dokumentaatiota. Opiskelijoiden näkökulma sanaston rajaamisesta on otettu huomioon ja sanasto on opiskelijan näköinen. Tähän ohjaavaan kysymykseen saatiin vastaus ja se ohjasi vahvasti sanaston rakentamista. Toiseen ohjaavaan kysymykseen saimme laajan opiskelijoiden näkökulman niistä sanoista, joita hoitajan työssä tarvitsee. Asiaa tuki myös se, että aloitimme sanaston keräämisen hoitotyön koulutusohjelmien englannin kielen sanastosta.

10 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Tämän opinnäytetyön myötä valmistunutta sanastoa voidaan hyödyntää Kajaanin ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien englannin kielen kursseilla. Vaihtoon lähteville suomalaisille opiskelijoille voidaan antaa sanasto mukaan vaihtoon tukisanalistaksi. Sanaston voi myös antaa Suomeen tuleville vaihto-opiskelijoille tukimateriaaliksi, jos he haluavat tutustua suomenkieliseen hoitoalan sanastoon.

Sanastoa voidaan hyödyntää myös tulevissa opinnäytetöissä. Tavoitteena on ollut rakentaa sanasto niin, että se voidaan jatkossa kehittää taskusanakirjaksi ja/tai digitaaliseksi sanakirjaksi hakuominaisuudella. Ehdottamme neljää uutta jatko-opinnäytetyötä tämän työn tuotteen eli sanaston jatkojalostamiseksi. Niitä ovat sanaston testaus joko työskentelevillä sairaanhoitajilla tai opiskelijoilla, sanaston tekeminen painetuksi taskusanakirjaksi, sanaston vieminen mobiiliversioon, jossa olisi hakuominaisuus ja valmiin sanakirjan ja mobiiliversioon markkinointi ja myynti. Näitä opinnäytetyöaiheita voi tarjota useammalle eri koulutusosalalle Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Sanaston testaus on mielestämme ehdoton ennen painettavan taskusanakirjan tekemistä.

Suosittelimme sanaston testaamista hoitajista koostuvalla testiryhmällä. Sanasto annetaan testaukseen erilaisiin yksiköihin ja teetetään kysely testaukseen osallistuneille. Kyselylomakkeella voidaan kerätä palautetta ja nähdä, kuinka hyvin sanasto vastaa hoitajien toiveita. Voidaan myös selvittää, millaisessa muodossa hoitajat mieluiten sanaston ottaisivat käyttöönsä. Tämän jälkeen tarvittaessa pystytään tekemään muutoksia sanastoon ennen taskusanakirjan ja mobiiliversioon tekemistä. Tämän opinnäytetyön liitteistä löytyy luonnos kyselylomakkeesta (liite 1), joka on laadittu määrällisen tutkimuksen periaatteita noudattaen. Avointen kysymysten kohdalla kannatti soveltaa mieluummin laadullisen tutkimuksen piirteitä. Lomakkeen mukana lähetetään saatekirje (liite 2). Siinä kerrotaan kyselyn tarkoituksesta ja rohkaistaan vastaamaan ja täyttämään lomake ajoissa. Lopussa kiitetään vastaamisesta. (Hirsjärvi ym. 2015, 204.) Oletuksena tilastoihin vedoten voisi päätellä, että esimerkiksi vanhushoitotyön yksiköissä ei juurikaan ole vielä asiakkaita, joiden kanssa englannin kieltä tarvitsisi (Suomen kansalaisuuden saaneiden ja ulkomaan kansalaisten ikärakenne 2014 2015).

Kysely ja saatekirje voidaan lähettää sähköpostin välityksellä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallintoylihoitajalle. Tämä jakaa nämä edelleen niin, että sähköposti välitetään osastonhoitajille, jotka pysyvät jakamaan sähköpostin ja linkin kyselylomakkeeseen kaikille osastonsa hoitajille, tuuraajat mukaan lukien. Kainuun sotessa

työskentelee noin 2000 hoitajaa. Jos kyseessä olisi laadullinen tutkimus, otanta olisi liian suuri. Kyselylomake täyttää määrällisen tutkimuksen periaatteet, ja siksi suuri vastausten määrä ei aiheuta liikaa työtä vastausten katselmointivaiheessa. Ainoastaan avointen kysymyksien litterointi ja teemoittelu aiheuttaa työtä, jos vastauksia tulee 2000 kappaletta. Tämä kannattaa ottaa huomioon opinnäytetyön aikataulutuksen suunnittelussa varaumalla tähän työvaiheeseen runsaammin aikaa. Aineiston keruu tapahtuu sähköisellä kyselylomakkeella, joka voidaan luoda esimerkiksi Digium-verkkokyselyohjelmalla. Kyselyn tulokset jäsennetään niin, että voidaan nähdä, mihin tarpeisiin englanninkielen sanastoa tarvittaisiin eniten ja vastaako luonnosteltu sanasto näihin tarpeisiin.

Taskusanakirjan painokuntoon saattamiseen haluamme nostaa esiin pari huomioon otettavaa asiaa tuotteen käytettävyyden kannalta. Taskusanakirja on kokemusten mukaan käyttökelpoisin varsinkin sairaalamaailmassa, jossa matkapuhelimia ei voida pitää hoitopuvun taskussa. Taskusanakirjan täytyy olla kooltaan sellainen, että se mahtuu hoitopuvun taskuun. Nykyinen sanasto on luonnosteltu niin, että se toimisi kaksipuolisena kirjana. suomi-englanti-osuus olisi toisella puolella ja kirjan kääntämällä englanti-suomi-osuus alkaisi omanaan. Kirjan keskivaiheella olisi lyhenteet ja ammattislangiosio, joka toimisi jakajana kielten vaihtumiskohdassa. Mielestämme opinnäytetyön aihe olisi sopiva joko liiketalouden opiskelijoille tai hoitoalan opiskelijoille.

Mobiilisovellus ja selainversio hakuominaisuudella sanastosta on tarpeen, koska tällä hetkellä verkossa olevista sanastoista yksikään ei kata kaikkia niitä sanoja, joita tässä sanastossa on. Jouduimme keräämään sanat tähän työhön monesta eri lähteestä (YSO, MOT ym.). YSO on hakuominaisuksineen toimiva, mutta se keskittyy asiasanoihin ja esimerkiksi verbit ja osa hoitoalan sanastosta ei löydy sieltä. MOT® on myös toimiva, mutta sen käyttöön tarvitaan maksettu lisenssi. Mobiilisovelluksen ja selainversion tekeminen voisi olla opinnäytetyön aihe tietojenkäsittelyn opiskelijoille.

Valmiiden tuotteiden, eli taskusanakirjan ja mobiilisovelluksen, markkinointi jätetään jatkokehitysideoihin myös. Niiden tekeminen vaatii ensin sen, että tuotteet on tehty valmiiksi. Kajaanin ammattikorkeakoulu voisi yhteistyökumppanien kanssa saada tämän työn valmiista sanastosta rakennettua opinnäytetöiden kautta valmiita tuotteita, joita kannattaa markkinoida eri hoitoalan toimijoille. Niitä voisi olla eri sairaanhoitopiirit, yksityiset yritykset ja jopa toiset ammattikorkeakoulut. Koulut voisivat ostaa sanaston tukimateriaaliksi kursseilleen. Valmiiden tuotteiden markkinoinnista saisi opinnäytetyön aiheen liiketalouden opiskelijoille.

LÄHTEET

- A 13.3.2017/146. Valtioneuvoksen asetus tartuntataudeista. KAMK-Finna. Suomen laki.
- A 1.1.2015/1129. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. KAMK-Finna. Suomen laki.
- Berhanu, J. 2011. Ethically appropriate decisions within culturally diverse health care settings-Ethiopian culture as an example. Teoksessa Kankkunen, P., Nikkonen, M. & Paasivaara, L. (toim.). 2011. Kulttuurinen hoitotiede ja tutkimus. University of Eastern Finland. Kuopio: Kopijyvä Oy. 35–68.
- Clayton, E. 2017. Cicero (106-43 B.C.E.). The Internet Encyclopedia of Philosophy. ISSN 2161-0002. Viitattu 23.3.2017. <http://www.iep.utm.edu/cicero/>
- CORE ims. 2017. CORE System. Viitattu 24.3.2017. http://www.co-reims.co.uk/About_Core_Tools.html
- Erikoisruokavaliot. 2017. HUS. Viitattu 29.2.2017. <http://www.hus.fi/hus-tietoa/liikelaitokset-ja-tukipalvelut/ravioli/potilasruokapalvelut/Sivut/Erityisruokavaliot.aspx>
- Erikson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E. 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto. Sairaanhoidajaliitto ry. Porvoo: Bookwell Oy. ISBN: 951-8944-28-8.
- Finto. 2017. Tietoja. Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Viitattu 9.3.2017. <https://finto.fi/fi/about>
- Folktinget. 2017. Jag är är för dig. Viitattu 24.3.2017. <http://www.folktinget.fi/fi/julkaisut/view-66223-3140>
- Hiidenmaa, P. 2003. Suomen kieli -who cares? Helsinki: Kustannusyritys Otava. 54–58.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Porvoo: Tammi.
- Potilasruokapalvelut. 2017. HUS. Viitattu 13.3.2017 <http://www.hus.fi/hus-tietoa/liikelaitokset-ja-tukipalvelut/ravioli/potilasruokapalvelut/Sivut/default.aspx>
- ISMP. 2017. ISMP and FDA campaign to eliminate use of error-prone abbreviations. Institute for safe medication practices. Viitattu 23.3.2017. <http://www.ismp.org/tools/abbreviations/default.asp>
- ISMP. 2015. ISMP's List of error-prone abbreviations, symbols and dose designations. Institute for safe medication practices. Viitattu 23.3.2017. <http://www.ismp.org/tools/errorproneabbreviations.pdf>
- ISO 9421-11. 1998. Ergonomic requirements for office work with visual display terminals (VDTs) -Part 11: Guidance on usability. International Organization for Standardization (ISO). Viitattu 27.3.2017. <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9241:-11:ed-1:v1:en>

- Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Tammi.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy.
- Karvonen, A. & Sintonen, J. 2011. Ammattisanastoa kauneudenhoitoalalle –suunnitelmasta toteutukseen. Turun ammattikorkeakoulu. Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201103283623>
- Kasvisruokavaliot. 2017. Ruokatieto. Helsinki: Ruokatieto yhdistys ry. Viitattu 28.2.2017. <https://www.ruokatieto.fi/ruokakasvatus/ruokaketju-ruuan-matka-pelloilta-poytaan/ravitsemus-ja-ruuan-valinta/kasvisruokavaliot>
- Kuhn, I. 2007. Abbreviations and acronyms in Healthcare: When shorter isn't sweeter. *Pediatric Nursing*. 33(5). 392-398. Viitattu 20.3.2017. http://www.medscape.com/viewarticle/566966_3
- L 6.6.2003/43. Kielilaki. KAMK-Finna. Suomen laki.
- L 28.6.1994/559. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. KAMK-Finna. Suomen laki.
- L 17.8.1992/785. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. KAMK-Finna. Suomen laki.
- L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. KAMK-Finna. Suomen laki.
- Lehtosalo, K & Tyysteri, L. 2011. Eettiset kysymykset sanakirjatyössä. Kieli- ja käännöstieteiden laitos. Turun yliopisto. Artikkelijulkaisusta: Käännösteoria, ammattikielien ja monikielisyys. VAKKI:n julkaisu, N:o 38. Vaasa. 212–223.
- Lipponen, K. 2014. Potilasohjauksen toimintaedellytykset. Oulun yliopiston tutkijakoulu. Oulun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Terveystieteiden laitos, Hoitotiede; Medical Research Center; Oulun yliopistollinen sairaala. Väitöskirja. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526203720>
- Lunette. 2017. The Lunette Menstrual Cup. Viitattu 22.3.2017. <https://www.lunette.com/us/about/what-is-a-menstrual-cup.html>
- Lustig, M. 2011. Kielimuurin yli – apuväline ensihoitajan ja vieraskielisen potilaan välille. Saimaan ammattikorkeakoulu. Ensihoidon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120317060>
- Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2017. 2017. Sisäministeriön julkaisu 4/2017. Maahanmuutto. Helsinki: Sisäministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:972-952-324-124-4>
- Maahanmuuttajat väestössä. 2016. Tilastokeskus. Viitattu 22.3.2017. <http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa>
- Martikainen, T., Sintonen, T. & Pitkänen, P. 2006. Ylirajainen liikkuvuus ja etniset vähemmistöt. Teoksessa Martikainen, T., Heikkilä, E., Pitkänen, P., Raittila, P. & Sintonen, T. (toim.) Ylirajainen kulttuuri Etnisyys Suomessa 2000-luvulla. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Helsinki: Hakapaino Oy. 9–41.

- MOT Englanti. 2017. Kielikone Oy. Gummerus Kustannus Oy. Viitattu 23.3.2017. <https://kamezproxy01.kamit.fi:2105/mot/tietokeskus/netmot.exe?motportal=80>
- Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa. 2005. ETENE:n 5. kesäseminaari. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 22.3.2017. <http://etene.fi/documents/1429646/1559086/ETENE-julkaisu+11+Monikulttuurisuus+Suomen+terveydenhuollossa.pdf/24ffa4b2-1ac7-4926-984e-e99555630342,14-21>.
- Muslimillekin maistuu Suomessa makaronilaatikko. 2005. Ruokatieto yhdistys. Finfood. Viitattu 19.3.2017. <https://www.ruokatieto.fi/uutiset/muslimillekin-maistuu-suomessa-makaronilaatikko>
- Nielsen, J. 2012. Usability 101: Introduction to Usability. Nielsen Norman Group. Viitattu 2.10.2016. <https://www.nngroup.com/articles/usability-101-introduction-to-usability/>
- Niveltulehdus. 2017. MeSH / FinMeSH. Finto Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Viitattu 12.3.2017. <http://www.yso.fi/onto/mesh/D001168>
- Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. 2016. Sisäministeriö. Viitattu 1.9.2016. <http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat>
- Parvaiz, M., Subramania, A. & Kendall, N. 2008. The use of abbreviations in medical records in a multidisciplinary world—an imminent disaster. England: Communication & Medicine. 2008;(1): 25-33. Viitattu 20.3.2017. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19363877>
- Peabody, A. 1889. Cicero's Tusculan Disputations. Boston: Little, Brown and Company. Viitattu 23.3.2017. <https://archive.org/stream/cicerostusculand00ciceiala#page/96/mode/2up>
- Poskiparta, M. 2002. Neuvonnan keinoin kohti terveystyöskäytännön muutosta. Teoksessa Torkkola, S. (toim.) Terveystyöskäytäntö. Helsinki: Tammi. 24–35.
- Pragmatismi. 2017. YSA – Yleinen suomalainen asiasanasto. KAMK-Finna. Finto-palvelu. <http://www.yso.fi/onto/ysa/Y98227>.
- Prinz, J. 2011. Culture and Cognitive Science. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Viitattu 23.3.2017. <https://plato.stanford.edu/entries/culture-cogsci/#Lan>
- Pähkinät. 2017. Allergia- ja astmaliitto. Iho-liitto. Viitattu 19.3.2017. <https://www.allergia.fi/allergiat/ruokayliherkkyys/pahkinat/>
- Ranne, K., Rautakorpi, L. & Sainio, T. 2012. "Jag är för dig" Selkokielen suomi-ruotsi sanasto hoitotyöhön. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.3.2017 http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Lisatyt/b2b461_JAGRHRFRDIG28.11.2008VALMIS.pdf
- Rautakorpi, L. & Åström, K. 2007. "Jag är här för dig". Selkokielen suomi-ruotsi -sanasto dementia-ryhmäkodin arkea helpottamaan. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Terveystyöskäytäntö. Opinnäytetyö. (poistettu Theseuksesta).

- Rautakorpi, L., Ranne, K. & Sainio, T. 2012. Jag är här för dig : Selkokielineen suomi-ruotsi-sanasto hoitotyöhön = en finsk-svensk ordlista för vårdare. Helsinki: Svenska Finlands folkting. ISBN: 978-952-9700-49-3. <http://www.folktinget.fi/Site/Data/1597/Files/jagarharfordig.pdf>
- Rodwin, B. 2013. Why you should think twice about using medical abbreviations. *Clinical Correlations*. The NYU langone online journal of Medicine. Viitattu 20.3.2017. <http://www.clinicalcorrelations.org/?p=6304>.
- Saari, M. 2006. Kielikylypyöpetuksen kulttuuripedagoginen perusta. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kajaanin opettajankoulutusyksikkö. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja. <http://urn.fi/urn:isbn:9514282485>
- Sairaalassa olo. 2017. Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymä. Viitattu 13.3.2017. <http://www.pkssk.fi/sairaalassa-olo>
- Salo-Lee, L. 1995. Kielestä ja kulttuurista: Johdattelua kirjan artikkeleihin. Teoksessa (toim.) Salo-Lee, L. 1995. Kieli ja Kulttuuri Oppimisessa ja opettamisessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 5–11.
- Savolainen, J., Antaa, R., Mäkelä, M. & Olkkola, K. 2015. Propofoli ja ruoka-aineallergiat. 2015; 48 (3). *Finnanest*: Suomen anesthesiologiayhdistys. Viitattu 19.3.2017. http://www.finnanest.fi/files/savolainen_aantaa_makela_olkkola_propofoli.pdf. 226–228.
- Schoenmakers, H. 2012. The Power Of Culture - A Short History of Anthropological Theory about Culture and Power. University of Groningen. Viitattu 23.3.2017. <http://www.rug.nl/research/globalisation-studies-groningen/publications/researchreports/reports/powerofculture.pdf>
- Selkokieli. 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Vammaispalvelujen käsikirja. Itsenäisen elämän tuki. Viitattu 24.3.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/selkokieli>
- Seppä, M. & Ollilainen, P. 2013. Suomi-englanti-suomi taskusanakirja gastroenterologisen osaston sairaanhoitajille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013112518094>
- Seta. 2016. Sateenkaarisanasto. Seta ry. Viitattu 21.3.2017. <http://seta.fi/sateenkaarisanasto/>
- Sukula, S. 2002. Osallistuva asiakas. Teoksessa Torkkola, S. (toim.) Terveystiedettä. Helsinki: Tammi. 13–23.
- Suomen kansalaisuuden saaneiden ja ulkomaan kansalaisten ikärakenne 2014. 2015. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 19.9.2016. http://www.stat.fi/til/kans/2014/kans_2014_2015-05-13_tau_001_fi.html
- Suositus tutkintojen kansallisen viitekehäyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetensien soveltamisesta ammattikorkeakouluista. 2010. ARENE Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. Viitattu 23.2.2017. <http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/NQF.pdf>

- Suurimmat vieraskieliset ryhmät 2005 ja 2015. 2015. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 19.9.2016. http://www.stat.fi/til/vaerak/2015/vaerak_2015_2016-04-01_kuv_002_fi.html
- Tietoa MOTista. 2017. MOT®. Kielikone Oy. Viitattu 22.3.2017. <https://kamezproxy01.kamit.fi:2105/mot/tietokeskus/netmot.exe?motportal=80>
- Turvapaikka. 2017. Tilastot. Maahanmuuttovirasto. Viitattu 27.3.2017. <http://tilastot.migri.fi/#decisions/23330/49?start=552&end=563>
- Tylor, E. 1920. Primitive Culture: Researches in the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom. 6. painos. London: John Murray. Viitattu 23.3.2017. <https://archive.org/stream/primitiviculture01tylouoft#page/n18/mode/1up>
- Urologista leikkausta edeltävä vähäjätteinen ruokavalio. 2016. Satakunnan sairaanhoitopiiri. Kirurgia. Ohjepankki. Viitattu 10.3.2017 <https://hoito-ohjeet.fi/Ohjepankki-SATSHP/Urologista%20leikkausta%20edelt%C3%A4v%C3%A4%20v%C3%A4h%C3%A4j%C3%A4tteinen%20ruokavalio.pdf>
- Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Virtanen, P., Suoheimo, M., Lamminmäki, S., Ahonen, P. & Suokas, M. 2011. Matkaopas asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveysten palvelujen kehittämiseen. Tekesin katsaus 281/2011. Helsinki.
- Visualisointi maakunnittain. 2016. Ulkomaalaisten osuus, %. Tilastokeskus. Viitattu 22.3.2017. http://pxnet2.stat.fi/explorer/Maahanmuuttajat_2016/maakuntakartta.html#_ga=1.146148340.1364920776.1475237438
- Visualisointi kunnittain. 2016. Ulkomaalaisten osuus, %. Tilastokeskus. Viitattu 22.3.2017. http://pxnet2.stat.fi/explorer/Maahanmuuttajat_2016/kuntakartta.html#_ga=1.146148340.1364920776.1475237438
- Väestö kielen mukaan 1980 - 2015. 2015. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 19.9.2016. http://www.stat.fi/til/vaerak/2015/vaerak_2015_2016-04-01_tau_002_fi.html
- What is plain language? 2016. Plain language Association International (PLAIN). Viitattu 24.3.2016. <http://plainlanguagenetwork.org/plain-language/what-is-plain-language/#.VvOOwOKLSM9>
- YSA – Yleinen suomalainen asiasanasto. 2017. Tietoa sanastosta. <http://www.yso.fi/onto/ysa/>
- YSO – Yleinen suomalainen ontologia. 2017. Tietoa sanastosta. <http://www.yso.fi/onto/ysa/>

Julkaisemattomat lähteet

Costie, K. 2017. List of abbreviations used in notes. Liite 4.

Costie, K & Hanna, J. 2017. Skype-keskustelu 23.3.2017. Haastattelija Tarja Krökki.

Enticknap-Seppänen, K. 2017. Sanasto. Sähköposti 30.3.2017 Tarja Krökille.

Härkönen, J. 2016. English for nursing –kurssimateriaali.

Vastaaja 1. 2017. Mielenpitoita sanastosta. Sähköposti 30.3.2017 Tarja Krökille.

Vastaaja 2. 2017. Mielenpitoita sanastosta. Sähköposti 30.3.2017 Tarja Krökille.

Vastaaja 3. 2017. Mielenpitoita sanastosta. Sähköposti 30.3.2017 Tarja Krökille

Vastaaja 4. 2017. Mielenpitoita sanastosta. Sähköposti 31.3.2017 Tarja Krökille

Kysely englannin kielen tarpeesta hoitotyössä (LUONNOS)

1. Millaisessa hoitotyön yksikössä pääasiassa työskentelet? /Millaisessa hoitotyön yksikössä olet ollut harjoittelussa / töissä?

- Ensihoito, päivystys tai muu akuuttia hoitoa tarjoava yksikkö
- Poliklinikka tai neuvola
- Leikkausosasto, synnytysosasto tai muu toimenpideyksikkö
- Tehostetun hoidon yksikkö
- Erikoissairaanhoidon vuodeosasto
- Perusterveydenhuollon vuodeosasto
- Koulu-, opiskelija-, työterveyshuolto (avoterveydenhuolto)
- Vanhustyö
- Mielenterveystyö tai päihdehuolto
- Joku muu, mikä? _____

2. Ovatko potilaasi/asiakkaasi lähinnä (voit valita useita)

- Lapsia
- Nuoria
- Nuoria aikuisia
- Aikuisia
- Vanhuksia
- Perheitä

3. Kaipaatko apuvälineitä eri kielisiä potilaita hoitaessasi?

- En
- Kyllä, mitä? _____

4. Mille kielelle toivoisit apuvälineitä (taskusanakirja, mobiilisanakirja, sähköinen sanakirja)?

- Suomi
- Ruotsi
- Englanti
- Eesti
- Ranska
- Saksa
- Italia
- Venäjä
- Espanja
- Somali
- Arabia
- Muulle, mille? _____

5. Käyttäisitkö mieluiten

- Taskusanakirjaa
- Elektronista sanakirjaa tietokoneelle hakuominaisuudella
- Sanakirja sovellusta älylaitteessa (älypuhelin, tabletti)
- Muuta, mitä? _____

6. Kuinka usein kohtaat työssäsi potilaan/asiakkaan, joka ei puhu suomen kieltä?

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Harvemmin
- En lainkaan

7. Onko sanaston teemoittelu mielestäsi sopiva?

- Kyllä
- Ei, miksi? _____

8. Millainen sanojen teemoittelu olisi mielestäsi paras?

- Nykyisen sanaston teemoittelu
- Aakkosjärjestys
- FinCC-luokituksen mukainen (rakenteinen kirjaaminen)
- Teemoittelu hoitotyön tilanteiden mukaan
- Teemoittelu sanaluokkien mukaan (verbit, substantiivit, adjektiivit)
- Joku muu, mikä? _____

9. Mihin tilanteisiin kaipaisit englanninkielistä sanastoa työssäsi? (voit valita useita)

- Päivittäiset toiminnot
- Ruokailutilanteet
- Wc-käynnit, peseytyminen ja henkilökohtainen hygienia
- Tulo- ja lähtöhaastattelu
- Hoito-ohjeiden antaminen
- Vastaanottotilanteet
- Olotilan kysyminen (nälkä, jano, vireystila)
- Kivun selvittämiseen
- Oireiden kysymiseen
- Allergioiden ja erityisruokavalion selvittämiseen
- Terveystietojen, perussairauksien ja sairaushistorian selvittämiseen
- Yleiseen keskusteluun ja jutusteluun
- Ulkomaalaisen vaihto-opiskelijan ohjaukseen
- Terveystilaan liittyvien tapojen ja tottumusten selvittämiseen (liikunta, päihteet)
- Muuhun tilanteeseen, mihin? _____

10. Kaipaisitko sanastoon mieluiten

- Yksittäisiä sanoja (esim. oire, vatsa, kävellä, potilashuone)
- Kokonaisia lauseita (esim. Millaiseksi arvioisit kipusi?)
- Lauseen osia (esim. Haluaisitko syödä mieluummin...?)
- Jotain muuta, mitä? _____

11. Jäitkö kaipaamaan testaamastasi sanastosta jotain? (tai onko siinä jotain turhaa)

Saate kyselylle (LUONNOS)

Arvoisa Hoitaja/opiskelija!

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa Kajaaniin ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyönämme Suomi-englanti-suomi-sanakirjaa hoitajille. Keräämme palautetta testaukseen saamaanne sanastoon liittyen.

Toimeksiantajina opinnäytetyössämme on Kainuun sote ja Kajaanin ammattikorkeakoulu.

Kyselyn tavoitteena on kerätä tietoa sanaston kokonaisuudesta, sanojen riittävydestä ja sanojen teemoittelun toimivuudesta. Haluamme ottaa huomioon tulevien käyttäjien mielipiteen ennen sanaston sanakirjaksi viemistä. Kyselyssä on myös kysymyksiä, joilla kartoitetaan vastaavan tuotteen jatkokehitystä eri kielille ja osastoille.

Pyydämme sinua, arvon hoitaja/opiskelija, antamaan meille pienen hetken kallisarvoista aikaasi ja vastaisit kyselyyn. Siihen vastaaminen kestää vain muutaman minuutin. Tästä linkistä pääset kyselyyn:

(tähän linkki kyselyyn)

Vastaukset annetaan nimettöminä, eikä vastauksista voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä. Kyselyyn vastaamalla varmistat, että sanakirjasta tulee juuri sinun työtäsi helpottava.

Kyselyn vastausaika on

Kiitämme jo etukäteen vastauksistanne.

Ystävällisin terveisin

Pinja Alardt, terveydenhoitajaopiskelija SHT14S

[Redacted], puh. 044 [Redacted]

Tarja Krökki, terveydenhoitajaopiskelija SHT14S

[Redacted], puh. 050 [Redacted]

Mielipiteitä sanastosta

Opiskelijoille lähetetyt kysymykset:

Kaipaamme kommentteja:

- sanaston kokonaisuudesta
- onko sanaston teemoittelu toimiva
- onko sanoja riittävästi
- onko joku teema tai sanat turhia

Vastaaja 1

Mun mielestä sanasto on hyvä ja laaja. Asiaa on runsaasti ja monesta eri aiheesta.

Tässä versiossa pisti silmään muutamissa teemoissa sanat eivät olleet aakkosjärjestyksessä ja toisissa olivat.

Mietin myös onko kaikki sanat ihan tarpeellisia. Esimerkiksi kaikki eri vegemuodot ja erikoisemmat hedelmät ja merenelävät.

Opiskelijan ohjaussanasto oli mielestäni oikein hyvä, sillä se on suuri osa tulevaisuuden työtämme.

Vastaaja 2

Kommentoin asiankirjan sisään punaisella. Lähinnä sisältöasiaa, eli lisää sanoja, vaikka hirveesti teillä jo niitä on..

Jotkin sanat tuntui vanhahtavilta esimerkiksi sairauksien alla: lepra (oliko?), lavantauti jne. mutta voihan ne tulla esiin mamujen kanssa kaiketi..Mutta kainalosauvat on Suomessa kertakaikkisen historiaa!!!!

Teemoittelu oli ihan ok mutta lopussa tuntui, että teemat on pieniä joten voisiko niitä yhdistellä? Mainitsin tästä tekstiin. Ruokaosio tuntuu tosi isolta näin kun ei tiedä kontekstia sanastolle..Ison työn olette tehneet! Hyvä selkeä kokonaisuus.

Asiakirjassa olleet kommentit:

Ruokailu ja allergiat

- lääkeallergia → lääkeaineallergia?
- hirvenliha → riista? (tarvitseeko yläkäsitetä?)
- Ruokaosio tuntuu todella laajalta, mutta olette varmasti miettineet viitekehystä miksi se on niin laaja.

Päivittäiset toiminnot

- tekohampaat → hygieniavehe?
- Oisko hammasraudat/kuulokojeet henk.koht.apuvälineitä tai -tarvikkeita mieluummin kuin asusteita tai hygieniatarvikkeita?

Kivun, oireiden ja olotilan selvittäminen

- kipu → paheneva, lievittyvä, lievä, kestämatön, säteilevä?

Välineitä

- Kainalosauvoja ei nykyään enää juuri käytetä Suomessa, ainakaan ei ole nykyaikaa...ovat siis vain erittäin poikkeustapauksissa käytössä
- Lasta (kipsin kevyempi muoto, suositaan kipsin vaihtoehtona ja jälkihoitona)
- Lisähappi/happihoito
- Apuväline (yleiskäsittinen)

Sairauksia

- Lisäyksiä? Keuhkohtaumatauti, COPD, Unettomuus, Astma, Allergia, Pareesi, Uniapnea, Virheasento, Sijoiltaanmeno/luksaatio, Kuluma/degeneraatio, Artroosi

Taustatiedot ja potilasohjaus

- perustiedot → sähköpostiosoite
- aistit → heikönäköisyys (lähellä sokeutta, mutta erottaa valon ja pimeän)

- toimintakyky → kognitio?
- terveys ja tausta → nesteettä/juomatta?
- iho ja sen kunto → ihottuma

Verbejä

- intuboida

Opiskelijan ohjaus

- anatomia ja elimet → Onko turhaa vaiko tarpeellista lisätä järjestelmiä kuten tuki- ja liikuntaelimistö, ruoansulatusjärjestelmä, sydän- ja verenkiertoelimistö, hengityselimistö, keskushermosto, ääreishermosto jne...
- erikoisalut → fysiatria
- hoitoyksiköt → apuvälineyksikkö, fysioterapia, toimintaterapia
- hoitamiseen liittyviä sanoja → hoitoon sitoutuminen – compliance → olikohan niin että compliance on poistumassa käytöstä ja tilalla adherence?
- Onko turhat alaotsikot; opiskeluun ja hoitamiseen liittyvä jaottelu? Voiko yhdistää?

Vastaaja 3

- poop → käytetään lapsille puhuessa, tilalle stool?
- Ei hullummin, kiitos! → onko muodollisuus?

Vastaaja 4

- mun mielestä kaikki mitä siinä oli nii oli relevanttia
- osin oli toistoa sanoissa, mutta sen te varmaan käyttö vielä läpi
- osassa sanoissa oli toistoa, lepra kaksi kertaa, lyhenteissä leikkausali (miten värit), kipuosio, tervä kaksi kertaa

LIST OF ABBREVIATIONS USED IN NOTES

AA	Alcoholics Anonymous	MAPPA	Multi Agency Public Protection Arrangements
APPT	Appointment	MCGS	Micrograms
ARI	Aberdeen Royal Infirmary	MDT	Multi Disciplinary Team
AWOL	Absent Without Leave	MGS	Milligrams
BP	Blood Pressure	MHA	Mental Health Act
BAI	Beck Anxiety Inventory	MHO	Mental Health Officer
BASC	Brief Assessment and Screening Clinic	MLS	Millilitres
BDI	Beck Depression Inventory	MMSE	Mini Mental Scale Examination
CBT	Cognitive Behavioural Therapy	MRI	Magnetic Resonance Imaging
CHI	Community Health Index	MSE	Mental State Examination
CMHT	Community Mental Health Team	MSSU	Midstream Specimen of Urine
C/O	Complaining	MWC	Mental Welfare Commission
CORE	Clinical Outcomes in Routine Evaluation	NA	Not Applicable
CPA	Care Programme Approach	N.A.	Narcotic Anonymous
CPN	Community Psychiatric Nurse	N/A	Nursing Assistant
CTO	Compulsory Treatment Order	NAD	No Known Drug Allergies
CT	Computerised Tomography	O2	Oxygen
CXR	Chest X-Ray	OPA	Out Patient Appointment
DAI	Drug Attitude Inventory	OT	Occupational Therapy
DAMA	Discharged Against Medical Advice	QID	Four times a day
DEPT	Department	1:1	One to One
DNA	Did Not Attend	PEP	Psychiatric Emergency Plan
DNR	Do Not Resuscitate	PHYSIO	Physiotherapy
ECT	Electroconvulsive Therapy	PR	Per Rectum
EDC	Emergency Detention Certificate	P	Pulse
F/U	Follow Up	PHQ9	Patient Health Questionnaire 9
GASS	Glasgow Antipsychotic Aide-Effect Scale	PSI	Psychosocial Intervention
GP	General Practitioner	RCH	Royal Cornhill Hospital
HAD	Hospital Anxiety and Depression scale	R	Respirations
IAS	Integrated Alcohol Service	RMO	Responsible Medical Officer
IDS	Integrated Drug Service	SCN	Senior Charge Nurse
IM	Intramuscular	SN	Staff Nurse
IV	Intravenous	SSA	Single Shared Assessment
IPCU	Intensive Psychiatric Care Unit	STDC	Short Term Detention Certificate
KASI	Knowledge About Schizophrenia Interview	ST/N	Student Nurse
LUN-SERS	Liverpool University Neuroleptic Effect Rating Scale	SW	Social Worker
		T	Temperature
		TID	Three times in a day
		TOW	Time Off Ward
		WRAP	Wellness Recovery Action Plan
		i/c	With
		@	At